

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
DIVADELNÍ FAKULTA

Dramatická umění
Dramatická výchova

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

OD FORMULOVÁNÍ NÁMĚTU A TÉMATU K AUTORSKÉ INSCENACI

Barbora Gréeová

Vedoucí práce: MgA. Mgr. Ivana Sobková

Oponent práce: doc. Mgr. Aleš Begrman, Ph.D.

Datum obhajoby: září 2019

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2019

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE
THEATRE FACULTY

Dramatic Arts
Drama in Education

BACHELOR THESIS

**FROM FORMULATING THE THEME AND TOPIC TO CREATING OUR
OWN PLAY**

Barbora Gréeová

Supervisor: MgA. Mgr. Ivana Sobková

Opponent: doc. Mgr. Aleš Begrman, Ph.D.

Date of Apology: September 2019

Academic Degree: BcA.

Prague, 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

OD FORMULOVÁNÍ NÁMĚTU A TÉMATU K AUTORSKÉ INSCENACI
--

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucí práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne 26. 6. 2019

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

Práce se zabývá tvorbou autorské inscenace se skupinou devíti děvčat ve věku od třinácti do patnácti let, v rámci hodin dramatické výchovy na ZUŠ F. L. Gassmanna v Mostě. Mapuje celý proces tvorby inscenace – od zformulování tématu přes sběr materiálů až k premiéře. Následují kapitoly pojednávající o postupné proměně inscenace během reprízování a jeho zásadním vlivu na skupinu. Věnují se také reflexi jednotlivých představení s ohledem na rozmanitost prostoru i publika.

Klíčová slova:

Autorská inscenace, proces, reprízování, výpověď

Abstract

This thesis is about the creation of a play with a group of nine girls in the age from thirteen to fifteen, which took place during drama classes at ZUŠ F. L. Gassmanna in Most. It describes the whole process of making the play – from formulating the topic to collecting materials and to the play's premiere. Following chapters discuss the gradual transformation of the play during re-runs and describe how the re-runs fundamentally influenced the group. The work also reflects on individual performances with regard to the diversity of space and audience.

Keywords:

Play, Process, Re-Runs, Message

Poděkování

Ráda bych poděkovala MgA. Mgr. Ivaně Sobkové za vstřícnost, trpělivost a ochotu při vedení mé bakalářské práce. Můj velký dík patří také všem, bez jejichž podpory a pomoci by tato práce nemohla vzniknout. Především děkuji souboru Zbytky za odvedenou práci v rámci inscenačního procesu a za společné reflexe, jež mi byly při psaní práce velmi nápomocné. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat všem, kteří mi během inscenačního procesu poskytli cennou zpětnou vazbu a podporu. Děkuji.

Obsah

Seznam příloh	10
Úvod.....	11
1. O souboru	12
1.1. O historii skupiny	12
1.2. Složení ročníkové třídy.....	12
1.3. Členové souboru	13
1.4. Mé pedagogické zkušenosti s inscenační prací.....	16
2. Cesta k tématu.....	18
3. Vývojová psychologie skupiny ve věku 13 – 15 let.....	19
4. Proces.....	22
4.1. Oblouk inscenace/rámec a obsah	24
4.1.1. Hledání rámce inscenace	24
4.1.2. Sbírání nahrávek a práce s nimi	25
4.2. Sběr materiálů a jeho zpracování	27
4.2.1. YouTube.....	27
4.2.2. Účtenky	27
4.2.3. Internetová diskuse	28
4.2.4. Autorské materiály	28
4.3. Aréna	29
4.4. Hledání výrazového prostředku pro problém.....	30
5. Cíle při inscenační práci	32
6. Zkoušení v prostoru	35
6.1. Víkendová soustředění a zpětná vazba před premiérou	36
7. Premiéra inscenace.....	38
8. Reprízování inscenace	39
8.1. Příprava souboru na jednotlivé reprízy	40
8.1.1. Práce s hlasem a tělem	40
8.1.2. Práce na hereckém projevu	40
8.1.3. Příprava před představením.....	41
8.2. Park Střed.....	42
8.3. Kavárna Café Rouge	42
8.4. Dramatická výchova ve škole	43
8.5. Nahlížení.....	44
8.6. Děti-výchova-divadlo.....	45
8.7. Krajské kolo soutěže ZUŠ LDO.....	45
8.8. Ústřední kolo soutěže ZUŠ LDO.....	46

9. Vývoj inscenace.....	48
9.1. Změna ve struktuře inscenace	48
9.2. Hudební složka	49
9.3. Hledání temporytmu.....	50
9.4. Statičnost situace.....	51
9.5. Závěr inscenace.....	52
9.6. Přínos jednotlivých změn pro inscenaci	52
10. Reflexe procesu	54
Závěr.....	55
Seznam literatury	57
Seznam pramenů	58
Přílohy	59

Seznam příloh

Příloha číslo 1 – Scénář inscenace Puš Ap59
Příloha číslo 2 – Reflexe skupiny66
Příloha číslo 3 – Fotografie z inscenace73
Příloha číslo 4 – Reflexe diváků z festivalu Děti-výchova-divadlo76
Příloha číslo 5 – Poznámky k procesu77

Volná příloha – DVD se čtyřmi záznamy inscenace (Divadelní festival Na(ne)čisto, Dramatická výchova ve škole Jičín, Nahlížení v Bechyni a festival Děti-výchova-divadlo.)

Úvod

Ve své bakalářské práci se věnuji autorské inscenaci Puš Ap, která vznikala v rámci ročníkové třídy literárně-dramatického oboru na ZUŠ F. L. Gassmanna v Mostě, ve školním roce 2017/2018. Skupina se skládá z devíti děvčat, ve věku od třinácti do patnácti let.

Specifický věk dívek vnesl do hodin dramatické výchovy téma vzhledu a požadavků, jež jsou na fyzickou stránku děvčat během dospívání kladeny jejich okolím. Prozkoumávání tématu obnášelo dlouhé diskuse a vzájemné sdělování prožitků, hledání a sbírání různých materiálů, které s tematikou souvisí. V práci popisuji konkrétní proces vzniku inscenace. Pojednávám také o důležitosti reprízování inscenace, jehož důsledek spočíval ve výrazném vývoji skupiny i samotné inscenace. Reflektuji proměnu vztahu skupiny k inscenaci a zabývám se vlivem prostředí a diváků na konkrétní reprízy.

Práce na inscenaci je v rámci tohoto naladění skupiny velmi přínosná, jelikož nabízí sdílení konkrétních postojů, názorů a také vlastních prožitků s okolím. Vedle hodnoty autorské výpovědi inscenace také skupinu dále rozvíjí v hereckých dovednostech a posiluje její fungování nejen na jevišti, ale také primárně jako podporujícího a stabilního kolektivu.

1. O souboru

1.1. O historii skupiny

Ročníkovou třídu jsem převzala od jejího předchozího pedagoga Vítězslava Větrovce v roce 2016, souběžně se svým nástupem do Základní umělecké školy v Mostě. Scházely jsme se na pravidelných lekcích, stejně jako dnes, jednou týdně na dobu třech vyučovacích hodin. Ve skupině byla tři děvčata – Jana, Agáta a Michaela. Za sebou měla tvorbu inscenace, kterou se ale nepodařilo dovést do konce a zahrát před diváky. Co se tedy týká jevištního výstupu, neměla děvčata žádné zkušenosti. Ke skupině se na začátku školního roku přidala ještě tři další dívky – Linda, Anna a Klára. Začaly jsme společně procházet pohybovými, hereckými i hlasovými cvičeními a hledat téma, které bylo pro skupinu aktuální. V tomto složení jsme společně vytvořily první představení, autorské My story, a také jsme daly skupině název Zbytky. Představení My story reflektovalo aktuální téma skupiny, kterým byla v té době především otázka sociálních sítí, a jejich vlivu na dospívajícího jedince. V představení dominovala především scénografická rovina, která symbolizovala i zmíněnou problematiku. S představením jsme se zúčastnily přehlídek Na(ne)čisto v Liberci, krajské Dětské scény v Lounech, divadelního Bafu v Brně, Lounského Dividla a také jsme ho několikrát zahrály u nás v ZUŠ F. L. Gasmanna. Po prvním roce společného fungování souboru odešla Agáta studovat střední školu v Brně, a zároveň se přidalo pět dalších děvčat – Denisa, Helena, Diana, Petra a Sabina. Ve skupině tedy bylo celkem deset členek, když jsme se rozhodly začít s tvorbou další autorské inscenace Puš Ap.

1.2. Složení ročníkové třídy

Skupina se skládá z deseti dívek, všechny v době práce na inscenaci ve školním roce 2017/2018 navštěvovaly základní školu. Jana, Michaela, Linda, Denisa a Sabina byly právě v devátém ročníku, Helena, Diana, Anna a Klára v osmém ročníku a Petra v sedmém ročníku. Všechny spojovalo velké téma dospívání a citlivé vnímání sebe sama. Některé z dívek se dobře znaly ze školy, kam společně docházely, skupina se na začátku tedy dělila na dvojice, které často byly nejlepšími kamarádkami. Bylo pro mě výzvou propojit skupinu do jednoho funkčního kolektivu, protože dívkám bylo dobře a cítily se bezpečně hlavně ve známých dvojicích, což nám na druhou stranu později zajisté velmi

pomohlo při práci na samotné inscenaci. S posílením vztahů ve skupině a posílením kolektivu jsem začala hned na začátku školního roku. Skupinu jsem při různých cvičeních propojovala napříč dvojicemi, aby byla děvčata schopná spolupráce se všemi v kolektivu. Počáteční ostych velmi rychle opadl a k mé spokojenosti spolu děvčata začala brzy fungovat jako celek. Místy mě až překvapovalo, jak otevřené k sobě vzájemně dokážou být. Možná tomu tak bylo právě díky tomu, že se upřímné a vřelé vztahy, které panovaly mezi dvojicemi, plynule přesunuly na celou skupinu. V kolektivu pak vzniklo velmi vstřícné a bezpečné prostředí, ve kterém neměla žádná z dívek problém svěřit se i se svými intimními pocity a prožitky.

1.3. Členové souboru

Jana a Linda je první z dvojic, která spolu ve skupině velmi dobře funguje. Na první pohled je patrné, že k sobě děvčata mají blíže než k ostatním ze skupiny, zároveň ale nedochází k jejich izolaci od ostatních členek. Naopak se jim často daří strhnout ke spontánním nápadům a akcím celý kolektiv. Jana v době práce na inscenaci navštěvovala hodiny dramatické výchovy již třetím rokem, Linda druhým rokem. Za sebou měly obě dvě pár repríz našeho prvního společného představení My story. Ve skupině se Jana a Linda obecně projevují více než ostatní děvčata, ať už jde o kreativitu a tvoření, aktivitu při improvizacích, dramatických hrách a cvičeních, nebo i jen o přirozenou spontánnost a akčnost. Na jevišti mají obě velmi přirozený a příjemný projev a jsou pohybově dobře vybavené. Linda navštěvuje na ZUŠ i hodiny zpěvu, což se pozitivně projevuje na jejím sebevědomém hlasovém projevu. Jana navštěvuje hodiny klavíru, dříve i tancování. Obě tedy dobře vnímají rytmus a uvědomují si své tělo, vědí, jak s ním pracovat. Jana začala navíc ve školním roce 2016/2017 docházet na hodiny do souboru k mému kolegovi Pavlu Skálovi. V souboru se členové intenzivněji věnují herecké práci, což bylo na Janě velmi brzy znát. Začala být ve svém projevu přesnější a stabilnější. Jana i Linda jsou velmi kreativní, a pokud se někdy stane, že skupina není v úplně dobrém rozpoložení, obě dvě se společně se mnou snaží skupinu namotivovat do práce. V kolektivu jsou dívky velmi oblíbené, tudíž je ostatní vždy respektují a nechávají se motivovat. Se všemi těmito dovednostmi mi byla obě děvčata velkou oporou i při samotné tvorbě inscenace.

Anna a Klára společně tvoří další pevnou dvojici, která už není k ostatním tolik otevřená. Děvčata mají vlastní intenzivní prožitky, které na rozdíl od Jany a Lindy tolik nesdílí s celou skupinou. Občas se také stane, že přijdou na hodinu dramatické výchovy v konfliktu a odmítají spolu komunikovat. Tuto situaci už se nám několikrát podařilo společně jednoduše vyřešit, protože se většinou jedná jen o malé nedorozumění. Nastane ale i situace, kdy se spolu usmířit nechtějí, v takovém případě se obě snaží nijak svým konfliktem neomezit průběh hodiny. Anna je velmi dominantní a dá se říci, že hůře snáší kritiku od svých vrstevníků, především od Kláry. Zároveň je ale velmi přátelská, živá a kreativní. Při procesu tvorby inscenace je vždy velmi aktivní a má zajímavé a konstruktivní nápady a připomínky. V hereckém projevu dříve nedokázala odhadnout míru intenzity, s jakou na jevišti vystupovala, tudíž měla a občas stále mívá sklony k přehrávání. Na jejím projevu ale stále pracujeme a dnes již můžu s jistotou říct, že se ve svém hereckém projevu stává přirozenější. Klára může ze začátku působit jako velmi introvertní a tichá dívka, když si ale začne být v kolektivu jistá, je ke všem velmi přátelská a upřímná. I v hodinách dramatické výchovy se postupně začala více projevovat a dnes už na ní jde poznat, že sama sobě mnohem více důvěřuje a nebojí se projevit. Zároveň jí nevádí dělat kompromisy, je velmi tvořivá a dokáže přijít s velmi originálními nápady. U Kláry jsou výrazné jisté logopedické a artikulační problémy. Ve svém hlasovém projevu bývala velmi tichá, s tím jsme ale intenzivně pracovaly na hodinách i v prvním společném roce. Dnes už je její projev jistější a celkově hlasově stabilnější. Výrazného pokroku jsem si u ní všimla při sledování nahrávky z premiéry Puš Ap, kde byl ještě její hlasový projev velmi slabý a neusazený. Klára na sobě od té doby velmi intenzivně pracovala nejen společně se mnou v hodinách dramatické výchovy, ale i sama individuálně, což ji zajisté posunulo dál. Stále si ale uvědomuji, že je potřeba se výrazně věnovat jejím artikulačním dovednostem. Obě dvě dívky jsou v hodinách aktivní a své nadšení pro věc dávají vždy najevo svou angažovaností.

Diana a Helena jsou si velmi blízké a ve skupině dobře fungují. Obě začaly hodiny dramatické výchovy navštěvovat až ve školním roce 2017/2018. Znalý se ze základní školy, kam docházely společně s Janou a Lindou, jen o ročník níž. Obě dívky jsou velmi přátelské a ve skupině otevřené. Diana je pečlivá, na hodinu vždy přichází připravená a se spoustou zajímavých nápadů týkajících se

nejen dalšího posouvání práce na inscenaci. Při práci je velmi aktivní, ale svůj názor se nesnaží prosadit tolik jako jiné členky souboru. Do veškerých cvičení jde naplno, je nekonfliktní a vždy ve všem upřímná. Je také velkou podporou Heleny, která si ve svém projevu není tolik jistá a je spíše introvertní a v mnoha ohledech více bázlivá. Ani jedna z dívek neměla dříve žádné zkušenosti s veřejným vystupováním, proto jejich výstupy před diváky vždy provází silná nervozita, se kterou už si ale dnes umí obstojně poradit. U Heleny je stále zapotřebí intenzivně pracovat s hlasovým projevem, který je velmi tichý a slabý, a při výstupu na jevišti nervozitou ještě více slábne a mezi ostatními se pak ztrácí. Helena je citlivá a empatická vůči ostatním. Dnes jsou už v kolektivu obě dívky sebejisté a uvolněné. Obě také zajímavě přemýšlejí o divadle, baví je pracovat s divadelním znakem a netradičními divadelními postupy.

Michaela a Petra jsou poněkud rozmanitější dvojicí. Petra je ve skupině nejmladší, v době práce na inscenaci jí bylo třináct let, zatímco Michaela patří ve skupině k těm nejstarším, patnáctiletým. Obě dvě dívky jsou i přes věkový rozdíl velmi podobně naladěné a místy se může zdát, že je Michaela dokonce mladší než ostatní členky souboru. Usuzuji tak především z jejích zálib, které si nachází převážně v seriálech pro děti a mládež a své zálibení dává najevo všemi možnými způsoby. Svým pokojem i stylem oblékání sleduje vzor různých celebrit, které jsou především právě z oněch zmíněných dětských seriálů. Pravděpodobně i kvůli tomuto svému nadšení byla na základní škole celkem radikálně vyřazena z kolektivu svých spolužáků. Obávám se, že ze strany Michaeliných rodičů dochází až k nezdravé podpoře těchto zájmů, kvůli které pak Michaela duševně i svým hlasovým projevem zůstává v období zhruba dvanácti až třinácti let. To dále zapříčiňuje útoky jejích vrstevníků na její osobu a Michaelinu nejistotu v hledání sebe sama. Ostatní děvčata berou Michaelu takovou, jaká je, v kolektivu funguje dobře, jen se tolik neprojevuje a spíše se nechává vést skupinou. Myslím si, že hodiny dramatické výchovy ji baví, je to ale především díky tomu, že v nich našla kolektiv, který ji respektuje a podporuje. Nejvíce si Michaela rozumí s Petrou, která má pro všechny aktivity i tvorbu představení velké nadšení. Petra je velmi snaživá a práce v hodinách ji velmi baví. Často má spoustu zajímavých nápadů a do veškerých aktivit jde vždy s velkým nasazením a soustředěním. S Petrou společně často pracujeme na její výslovnosti, která je velmi nedbalá. Některá slova v jejích větách splývají

dohromady nebo nejsou dostatečně srozumitelná. Dnes si už Petra začíná svou výslovnost více uvědomovat sama od sebe a snaží se být v ní přesnější i ve svém běžném životě, což na ní velmi oceňuji.

Denisa se Sabinou se do skupiny přidaly jako poslední, až měsíc po zahájení školního roku 2017/2018. Obě dívky se znaly z kurzů tance, kam v té době pravidelně docházely. Denisa neměla díky své přátelské povaze problém se do kolektivu začlenit, rychle si s dívkami vytvořila upřímný vztah a brzy začala přispívat k tvůrčí atmosféře skupiny. V přítomnosti Sabiny se ale bohužel často od ostatních izolovaly a uzavíraly se jen do své malé skupinky. Sabina pro mě byla dlouho velikým otazníkem. Nebyla jsem si jistá, zda je ke mně i k děvčatům ve všem upřímná a zda na hodiny chodí proto, že ji to baví, nebo z nějakého jiného, pro mě neznámého, důvodu. S postupem školního roku se ukázalo, že Sabina hned v několika ohledech není k nikomu z nás rovná. Postupně přestávala docházet na hodiny a lhala nám o důvodech své nepřítomnosti. Nakonec to bohužel vyvrcholilo až k situaci, kdy jsme měly jet společně hrát na festival do Poděbrad, a Sabina s námi bez jakékoli informace ve smluvený den neodjela. Takový přístup mi přišel velmi nekorektní hlavně vůči souboru, který pak musel inscenaci přezkušovat těsně před představením bez ní. Po tomto incidentu se Sabina bez omluvy nebo vysvětlení z hodin dramatické výchovy odhlásila. Děvčata její jednání mrzelo, na druhou stranu už pak úplně zmizela pomyslná barikáda mezi Denisou a ostatními ve skupině. Denisa se kolektivu více otevřela a začala se v něm cítit lépe. V hodinách je teď Denisa mnohem aktivnější a v mnoha ohledech nápaditější. Navíc díky tanečním kurzům disponuje dobrou pohybovou i rytmickou vybaveností, což je pro skupinu velmi přínosné.

1.4. Mé pedagogické zkušenosti s inscenační prací

Co se týká mých osobních zkušeností s inscenační prací z pohledu pedagoga, nebylo jich mnoho. Měla jsem za sebou, stejně jako děvčata, práci pouze na jednom autorském představení – My story. V ZUŠ jsem během svého prvního roku působení měla sice ještě jednu další skupinu, jednalo se ale o děti předškolního věku, se kterými jsem práci strukturovala velmi odlišně, a na inscenaci jsme nepracovali. Během procesu vytváření My story jsem se několikrát ocitla ve chvílích, kdy jsem nevěděla, jakým směrem se vydat dál.

Práce pro mě byla velmi složitá, mimo jiné také z toho důvodu, že jsme s děvčaty společně fungovaly teprve prvním rokem a byly jsme ještě spíše ve fázi poznávání se. Také jsem hledala, jak s děvčaty komunikovat, jak se k nim stavět v jednotlivých situacích. Bylo mi v té době devatenáct let a děvčatům kolem čtrnácti let. Dlouho jsem si hledala hranici, kdy mě může skupina přestat respektovat a začít vnímat jako jejich vrstevnici, protože věkový rozdíl mezi námi nebyl nijak zásadně výrazný. Role pedagoga pro mě byla úplně nová, bylo pro mě těžké dělat některá rozhodnutí a velmi jsem se bála možných chyb. Tento strach jsem měla nejvíce právě při procesu tvorby inscenace. Konkrétně vzpomínám na víkendové soustředění, které bylo naším prvním a na kterém jsme měly posunout naši inscenaci dál. Děvčata navrhovala několik možných variant jedné konkrétní situace a dostaly jsme se do situace, kdy někdo musel říct, jak to tedy uděláme a jak budeme pokračovat dál. Snažila jsem se, aby se děvčata rozhodla sama, zároveň jsem ale věděla, že je poslední slovo na mně. Dodnes si vybavuji tu obavu, že mé rozhodnutí nebude správné a že se děvčatům pohled na celý proces kvůli tomu změní a nebude je už dál bavit a naplňovat. Také jsem nevěděla, zda můžu dát před souborem najevo svou nejistotu, zda by mě i nadále kolektiv toleroval. Děvčata ale bez jakéhokoli zaváhání má rozhodnutí akceptovala a dávala mi stále více najevo svou velkou důvěru. Myslím si, že naše spolupráce na první inscenaci byla pro náš soubor velmi přínosná, především kvůli tomu, že jsme si k sobě s děvčaty našly cestu, začaly jsme si vzájemně důvěřovat a podporovat se. Začaly jsme se od sebe vzájemně učit a ujistily jsme se ve faktu, že se nám spolu velmi dobře nejen pracuje, ale také se spolu dobře cítíme. To bylo zajisté skvělým základem pro naše další společné tvoření.

2. Cesta k tématu

Po několika úvodních hodinách, ve kterých jsme se věnovaly především základním dramatickým a hereckým cvičením, jsme si začaly povídat o tématu, které bychom chtěly zpracovat do inscenace. Po prvních diskusích jsme se shodly na tom, že bychom rády vyzkoušely práci s předlohou. Na několik příštích hodin jsme přinášely různé zajímavé, nejen literární materiály, na kterých by nás bavilo pracovat. Konkrétní jednotlivé materiály, především knihy, byly různorodé a u žádné z nich jsme se neshodly na tom, že se jedná o předlohu, která by nás opravdu zajímala a bavila. Po prozkoumání několika materiálů, improvizacích na dané téma a rozhovorech o jednotlivých knihách jsme zaregistrovaly, že jedno z témat se na hodinách objevuje velmi pravidelně a vlastně se nachází i ve většině přinesených materiálů, jen ne úplně jednoznačně a na první pohled. Tím tématem byl vzhled, to, jak děvčata vnímají sebe sama, jak na ně působí okolí a jak je z jejich pohledu tlačí k určitému vzhledovému stereotypu, ideálu, se kterým ale ony samy nesouhlasí. Po téměř okamžitém shodnutí se na skutečnosti, že takhle to opravdu všechny vnímají a že je to tíží více, než by si přály, jsme měly jasno. Opustily jsme tedy myšlenku, že bychom vytvořily představení podle předlohy, a začaly jsme se soustředit na autorské vyjádření tématu. Děvčata se pro téma nadchla a okamžitě začala hýřit nápady, jak bychom mohly danou problematiku zpracovat. Tak bylo rozhodnuto a my jsme se ponořily do tvorby.

3. Vývojová psychologie skupiny ve věku 13 – 15 let

V procesu bylo velmi důležité dbát na citlivost a zranitelnost dívek v rámci jejich vývoje. Byla jsem si vědoma faktu, že se společně pouštíme do oblasti, která mohla být pro dívky v mnoha ohledech bolestná. Musela jsem si tedy i s odbornou pomocí připomínat, čím si děvčata procházela. K tomu mi výborně pomohla kniha Marie Vágnerové, *Vývojová psychologie dětství a dospívání*, ze které si dovolím zde citovat některé, pro mě základní, informace o rané adolescenci (pubescenci), kterou si daná skupina dívek v době procesu procházela. Vágnerová pojednává o rané adolescenci takto: *„Raná adolescence, označována jako pubescence, zahrnuje prvních pět let dospívání. Je časově lokalizována přibližně mezi 11. – 15. rok, s určitou individuální variabilitou. Nejnápadnější změnou je tělesné dospívání, spojené s pohlavním dozráváním, tj. pubertou. V souvislosti s tím se mění zevnějšek dospívajícího a stává se podnětem ke změně sebepojetí i chování okolí. (...)”*¹ O změně sebepojetí i chování okolí jsme se v pravidelných diskusích se souborem přesvědčovaly. Děvčata najednou přemýšlela jinak o sobě i o lidech, kteří je obklopovali, umocňoval se v nich pocit, že jim nikdo z jejich okolí nerozumí, připadaly si od všech velmi odlišné, ale nikoli v pozitivním slova smyslu. Měly pocit, že jsou ve všem samy, i když za určitých okolností o samotu ve smyslu samostatnosti také velmi stály: *„Pubescent se začíná osamostatňovat z vázanosti na rodiče, značný význam pro něho mají vrstevníci, s nimiž se ztotožňuje.”*¹ Zjištění dívek, že je téma vzhledu pro ně všechny stejně aktuální, citlivé a že ho všechny vnímají podobně, pro ně bylo velmi důležité. Vágnerová sice ve své knize uvádí, že: *„starší pubescenti usilují o odlišení od dětí i dospělých a tuto potřebu signalizují prostřednictvím úpravy zevnějšku, specifického životního stylu, zájmů, hodnot apod.”*¹ nemám ale pocit, že by se tato proměna mezi dívkami udála přirozeně a že o ni ony samy usilovaly. Připadalo mi naopak, že jsou velmi zmatené ze skutečnosti, že už by se měly od mladších dětí nějak odlišovat, že je po nich vyžadován určitý styl vystupování a jednání a ony samy se v tom ještě necítí dobře. Jako kdyby na ně byly kladeny nějaké požadavky, na které ještě nejsou připravené. I tuto myšlenku jsme se pak snažily do inscenace zpracovat,

¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1. str. 369

protože v dívkách velmi silně rezonovala. Chtěly být své, ale měly pocit, že už nemůžou, protože se od nich očekává něco jiného, upraveného, dospělého. Jak Vágnerová dále ve své knize uvádí: *„Změny spojené s dospíváním vedou ke ztrátě jistot a posilují potřebu orientace v nové situaci a potřebu nové stabilizace. Představují určitou zátěž, kterou lze chápat jako výzvu k osobnímu rozvoji, pokud ji jedinec uspokojivě zvládne. (...) S potřebou jistoty velmi úzce souvisí i potřeba citové akceptace, která má v době dospívání poněkud jiný charakter, než měla v prvních letech života. Obecněji lze mluvit spíše o potřebě přijatelné pozice ve světě. (...) V této době dochází k mnoha změnám, které zvyšují pocity nejistoty dospívajícího a zpochybňují představu, že svět je bezvýhradně dobrý a bezpečný a že je v něm pubescent automaticky vítán a ceněn.*² Myslím si, že práce na inscenaci byla pro děvčata v tomto konkrétním období velmi důležitá. Dala jim určitý pocit jistoty, že si stejnou nejistotou a podobnými pocity prochází i ostatní ve skupině. Postupně spolu začaly sdílet spoustu svých obav a nezodpovězených otázek. Zpětně dnes děvčata proces hodnotí jako velmi přínosný a konstatují, že jim práce na inscenaci a otevřená komunikace o problematice přinesla rychlejší přijetí sebe samých takových, jaké jsou. Sdělily mi, že se díky bezpečnému prostředí, které hodiny dramatické výchovy i tvorbu inscenace provázelo, dokázaly otevřít ostatním i v momentech, které by si jinak pravděpodobně nechaly pro sebe, a tak by se s nimi smířovaly déle. Požádala jsem dívky o malé ohlédnutí za inscenací, za tím, co jim dala a vzala, kam je posunula a jak se na inscenaci dívají dnes. Všechny mi poskytly své odpovědi, které jsem přiložila ke své bakalářské práci. Ráda bych ale některé z nich v krátkosti citovala: *„Můj největší problém bylo vždy nevýrazné obočí, vždy když jsem byla v nové společnosti padla otázka "kde máš obočí?" Dělal mě to smutnou a zároveň našťvanou. Ale Puš Ap mi tak nějak dokázal, že si toho všímat nemám a ignorovat to, nebo se tomu prostě zasmát...“³, „ Já osobně u sebe třeba pociťuju, jak se mi postupně měnil pohled na to soudit lidi i sebe podle vzhledu.“⁴, „(...) Hlavně to, že nemá cenu tolik řešit vzhled a brát si k sobě názory svého okolí. Člověk by se neměl měnit kvůli někomu. Pokud*

² VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1. str. 370

³ Příloha číslo 2 – Reflexe skupiny - Anna

⁴ Příloha číslo 2 – Reflexe skupiny - Diana

chce něco změnit, ať to dělá pro sebe!"⁵, „Po pár reprízách jsem došla i k tomu, že sníst celou pizzu jednou za čas není konec světa, což, řekla bych, slušně vystihuje, kam mne celá inscenace posunula ve vztahu k mému vzhledu."⁶ Je pro mě velkou ctí, že děvčata práci na inscenaci vnímala takto intenzivně a že jim byl proces v jejich nelehkém období tolik nápomocný.

⁵ Příloha číslo 2 – Reflexe skupiny - Klára

⁶ Příloha číslo 2 – Reflexe skupiny - Linda

4. Proces

Po rozhodnutí, jakým směrem a k jakému tématu se bude inscenace ubírat, jsme se dostaly do fáze sbírání materiálů. Zadaly jsme si, že si budeme všimnout materiálů a věcí, které nás obklopují a souvisejí s vybraným tématem. Na hodiny tedy děvčata nosila nejrůznější časopisy, vyfocené billboardy, kosmetiku, účtenky z drogerií, články z internetu o dietách, hubnutí a líčení, videa z YouTube, která jsou směřovaná jejich vrstevnicím a tak dále. Během průzkumu jsme zjistily, že se materiálu nakupilo více, než jsme čekaly. Tím se jen posílala nutnost sdělit prostřednictvím naší inscenace reflektované téma. Na základě donesených materiálů jsme pak procházely jednotlivými improvizními cvičeními a vytvářely jsme etudy, které jsme se pak snažily reflektovat a rozebírat v diskusích. V nich jsme se mnohokrát dotkly citlivosti tématu, děvčata však v těchto chvílích prokázala velkou toleranci, otevřenost a loajalitu, jak k ostatním, tak i k sobě samým. Velmi intenzivně dodnes máme všechny v paměti jednu konkrétní hodinu, kdy jsme po třídě rozmístily kusy balicího papíru a různé věci, které se nám k tématu inscenace vázaly. Konkrétně se jednalo o zrcadlo, make-up, pomůcky na cvičení, deku a polštářky, knihy, časopisy atd. Ve třídě nám pak vzniklo několik míst, na kterých měla děvčata možnost napsat jakékoliv vzpomínky, myšlenky nebo i konkrétní situace, které se jim s tímto tématem a materiály pojí. Instrukci jsem zadala tak, aby se děvčata svěřovala jen s tím, co uznají za vhodné, nechtěla jsem po nich, aby se pouštěly do příliš citlivých záležitostí. Cílem aktivity bylo naladění skupiny na zkoumané téma, přidání osobní hodnoty, prožitků, které se jim s danou problematikou vážou. Skupina ale pojala úkol velmi otevřeně a bez jakéhokoli studu se pustila do velmi osobních a niterných zpovědí. Původně jsem zamýšlela v hodině na aktivitu vyčlenit půl hodinu práce, pak jsme s děvčaty měly sepsané prožitky probrat a mluvit o nich jako o dalším materiálu pro naši inscenační práci. Protože ale skupina pojala zadání velmi niterně a upřímně, soustředily jsme se na aktivitu během celé lekce. Po prvním nahlédnutí do papírů, se kterými děvčata pracovala, jsem se opravdu podivila, kam až byla ochotná ve svém sdělení zajít. Uvědomila jsem si, že je nutné se jich zeptat, zda souhlasí s tím, že bychom spolu napsané prožitky sdílely. Všechny bez váhání souhlasily. Věty zformulované na papírech byly anonymní, ale i přes to se mnohokrát stalo, že se děvčata ještě k napsaným informacím potřebovala vyjádřit a upřesnit, co

ještě s prožitkem souvisí. V několika případech jsme se dostaly do zajímavé diskuse a nejednou se stalo, že děvčata měla velmi podobné prožitky a zkušenosti. Celou lekci provázelo jakési uvědomění toho, že se jejich prožívání vzájemně podobá a je pro ně všechny opravdu intenzivní. Myslím si, že tato hodina byla pro celý vývoj představení i vztahů ve skupině zlomová. Právě v tuto chvíli jsme se utvrdily v tom, že je pro skupinu téma ještě aktuálnější, než se v první chvíli zdálo, a že je v ní dostatečně bezpečné prostředí pro upřímnost a sdílení. Také děvčata zjistila, že v tomto prožívání nejsou sama a že je tato problematika zasahuje všechny stejně, i když každou samozřejmě trochu jiným způsobem.

I pro mě osobně bylo zajímavé uvědomit si, že úplně stejnými pocity jsem přesně v jejich věku procházela, a děvčata jsem obdivovala za to, že je takhle s přehledem a jistotou zvládly pojmenovat.

Velmi mě zarazilo, že se všechny dívky opravdu podceňovaly, co se týče jejich vzhledu. Když jsem se jich zeptala, co mají na sobě rády, co se jim líbí, měly velký problém vymyslet i jen pár drobností. Naopak na otázku, co by na sobě chtěly změnit, s čím nejsou spokojené, nacházely odpovědi až moc. Společnou diskusí jsme došly k tomu, že se vlastně všechny cítí velmi odlišné od svých vrstevnic. Myslela jsem, že se odlišnost bude týkat dobrých věcí, že v něčem vyzdvihnou svou originalitu a jedinečnost. Vybidla jsem je tedy ještě k tomu, aby každá rozepsala nějakou svou zkušenost, nějaký prožitek, kdy se cítily, že jsou něčím jiné, odlišné od ostatních. Materiál, který na můj popud vznikl, byl ale převážně opět negativně laděný. Ve spoustě autorských textů se objevily formulace jako: *„Jste dokonalí, závidím vám. Nevypadáte, jako že jste právě snědli mladší verzi sebe sama. Vy mě mezi sebe neberete možná proto, že neřeším stejné problémy, protože neřeším kluky a make-up, i když bych možná se svými kruhy pod očima a boubelatým obličejem měla.“*, *„Snad mě nepomlouvají.“*, *„Nechápu je, jsem divná?“*⁷ Vnímala jsem, že téma rezonuje skupinou velmi silně a že je zapotřebí dát skupině najevo, že prostředí, ve kterém si sdělujeme takto osobní zkušenosti a pocity, je bezpečné. Také bylo nutné zmínit, že žádná z informací neunikne mimo naši skupinu. S každou hodinou pak děvčata nosila další a další příběhy, dostávaly jsme se společně

⁷ Autorské texty dívek.

velmi plynule a nenápadně až k bolestivým momentům, které se na děvčatech podepsaly. Na konci každé hodiny jsme si zavedly rituály, kterými jsme se odpoutaly od nepříjemných pocitů a navodily jsme si společně podporující a hravou náladu. Naštěstí se nám to vždy povedlo a nikdy se nestalo, že by z hodiny někdo odcházel nešťastný a ponořený do svých problémů. Myslím, že i díky tomu jsme pak postupně vnímaly téma s větší a větší lehkostí, až o něm děvčata začala sama vtipkovat.

Při objevování tématu, improvizacích, zkoušení a diskusích se objevilo několik zajímavých podnětů a etud, u kterých jsme měly jasno – chtěly jsme je zapojit do inscenace. Bylo ale těžké najít nějaký rámec, kterým by se jednotlivé nasbírané materiály spojily. V tu dobu už jsme měly vytvořené určité situace, s jistotou jsme věděly, že bychom rády použily účtenky za make-up, že využijeme nalezené absurdní diety a samozřejmě vlastní zkušenosti a výpovědi dívek. Nad propojením jednotlivých materiálů jsme dlouho přemýšlely, stejně jako nad výrazovým prostředkem pro vnímání problému každé z dívek.

4.1. Oblouk inscenace/rámec a obsah

4.1.1. Hledání rámce inscenace

Původní myšlenkou, jak spojit jednotlivé nesourodé materiály týkající se tématu, bylo jejich zarámování do příběhu jedné z dívek, kterou bude její okolí ovlivňovat natolik, až se změní podle jejich ideálů. Postavit představení jen na jednom příběhu nám pak ale nepřišlo funkční vzhledem k jedné ze základních myšlenek, kterou jsme inscenací chtěly předat - tento problém se v určitém věku týká téměř každé dívky. Zároveň jsme měly nasbíraný velmi osobní a jedinečný materiál od každé z děvčat. Nechtěla jsem tedy vzít jejich výpovědi a spojit je do jedné, vyřčené fiktivní postavou. Věděly jsme, že hlavní postavou v tomto příběhu musí být všechny, protože každá z nich je jedinečná a každá z nich do příběhu přinášela kousek sebe a své originality. Tento rámec jsme tedy zavrhly a snažily jsme se najít nějaký obecnější, který by byl platný pro všech devět dívek stejně. Nabízely se nám rady a tipy, kterých bylo kolem nás spousta, byl jich plný internet, plné sociální sítě, reklamy atd. Rady by šly od na první pohled neškodných až po radikální a znějící tak, že „pokud tohle

nesplňujete, pak nejste krásná." I tento rámeček jsme ale zavrhlý s myšlenkou, že se na tlak internetu a reklamy nechceme primárně zaměřovat.

4.1.2. Sbíráání nahrávek a práce s nimi

Po další diskusi jsme si daly za cíl zamyslet se nad tím, co je tedy tím činitelem, který nás nejvíce tlačí k jistému vizuálnímu ideálu. Jistě jsou jím i zmíněná média, ale je to ten hlavní a nejvýraznější prvek, který nás ovlivňuje? Došly jsme společně k závěru, že tím, co na děvčata vyvíjí největší nátlak, jsou právě lidé, kterými se obklopují, lidé, kteří na sebe nechávají působit média, jež ideál určují. Většina dívek potvrdila, že by se ony samy ani podle nastaveného ideálu zvenčí tolik neřídily, pokud by na ně nebyl kladený nátlak od jejich blízkého okolí. Právě jejich okolí je potom tím, co je nenápadně posouvá k myšlenkám, že nejsou dostatečně hubené, vysoké, s málo výrazným obočím, s moc velkým nosem a málo odvážným oblečením. Rozhodly jsme se udělat si menší průzkum o tom, jak toto téma vnímají lidé v jejich okolí. Děvčata měla sehnat co nejvíce nahrávek od lidí, kteří jsou jim blízcí i neznámí, od lidí z jejich rodin, od jejich spolužáků, učitelů, kamarádů, ale také od úplně cizích lidí, které potkají na ulici. V nahrávce pak od nich vyžadovaly odpověď na otázku: „Jaká by měla být ideální holka?“ Otázku jsme schválně zformulovaly takto, protože nás zajímalo, zda budou dotázaní lidé mluvit spíše o psychické nebo o fyzické rovině. Skupinu toto zadání velmi zaujalo a všechny přinesly hned na další hodinu spoustu zajímavých a různorodých nahrávek. Při poslouchání nahrávek jsme hned mohly dojít k několika závěrům. Dospělí, učitelé, rodiče a prarodiče děvčat na otázku odpovídali především v povahové rovině. Zazněly názory jako: *„Pro mě je důležitější, aby byla hezká uvnitř než navenek. Hezká holka je dobrý člověk, a když se hezky upraví a usměje, tak je hezká každá mladá holka.“* *„Musí být sama sebou, a když se bude usmívat, tak bude krásná každá holka.“* *„Ideální holka by měla být slušná, dobře se učit, být příjemná na své okolí a být kamarádká.“* *„Ideální holka by měla mít jiskru, šmrnc, neměla by zkazit žádnou zábavu, měla by být chytrá, pravdomluvná a měla by být sympatická.“* *„Ideální holka by měla být usměvavá, veselá, přátelská a ochotná pomoci.“* Naopak ale jejich vrstevníci odpovídali na otázku tak, že ideální holka by hlavně měla mít blondáté vlasy, modré oči, měla by být hubená, měla by mít hezký zadek, hezká prsa... Konkrétně bych ráda citovala některé z nahrávek: *„Měla by mít hezkou postavu a starat se o sebe.“* *„Blondátá, hezká, krásná, chytrá, hodná,*

s krásnýma očima a krásným tělem." „Je blondátá, má modré oči, je hubená." „Má blondaté vlasy a modré oči, taky by měla být vysoká." „Hezkej zadek, hezký prsa, hubená, bruneta." „Podle mě by ta holka měla mít akorát proporce, ani ne hubená, ani ne při těle, mít ženské tvary a být hlavně souměrná, vyzařovat křehkost, jemnost a ženskost. Na barvě vlasů příliš nezáleží. Měla by mít čistou pleť, velký jasné oči, plný rty a výrazný rysy. Určitě by měla být upravená, pěstěná. Měla by mít upravený obočí, pěkný nehty a oblečení, který jí padne. Ani ne moc velký, ani ne moc malý, hlavně ne moc malý." „Blondátý vlasy, modré oči, průměrně vysoká, hubená a rovný vlasy, aby měla." Pravidlo, že by hlavně měla mít blondaté vlasy a modré oči, se ozvalo ve více než polovině nahrávek. Po poslechnutí všech donesených materiálů jsme se rozhodly, že ideálním rámcem inscenace by mohly být právě ony získané nahrávky, které jsou reálně tím, co děvčata v jejich smýšlení a následném jednání nejvíce ovlivňuje. Názory jsme poslouchaly znovu a znovu, až jsme je byly schopné seřadit od těch, které byly orientované hlavně na povahovou rovinu, až k těm, které od ideální holky vyžadovaly jen to, aby měla hezký zadek, prsa a byla hubená. Bohužel těch druhých zmíněných bylo o mnoho více. Rámec inscenace jsme tedy zvolily skrze názory, které byly vyslovované ze shora, z reproduktorů od neviditelných lidí, kteří pro nás zastupují ten obecně platný názor společnosti, který tolik působí i na samotná děvčata. Nahrávky záměrně gradují a jdou od těch pozitivních (vyřčených především od jejich rodičů) až k těm strohým a nedbajícím na osobnost dívky (vyřčených především od jejich vrstevníků, ale i od pár dospělých, mezi nimiž se ozve i maminka jedné z dívek). Požadavky na nahrávkách směřují ke konci inscenace až do nesrozumitelného šumu, při kterém už děvčata nevědí, co by měla dělat dříve, aby se požadavkům přizpůsobila a konečně byla těmi vytouženými ideálními dívkami. Ve chvíli, kdy jsme si jako rámec inscenace a zároveň i hlas okolí zvolily nahrávky, už jsme věděly, kudy dál. Do jednotlivých situací mezi nahrávkami nám pak už zapadala práce s doneseným materiálem, vznikl oblouk, který jsme mohly naplňovat uskutečňováním vyřčených požadavků od okolí. Dějová linie začíná sebevědomým tvrzením každé z dívek o jejich silných stránkách, která se převážně týkají jejich povahy: „Jsem přátelská." „Ráda pomáhám lidem." „Stojím si za svým názorem." Každé toto tvrzení je pak postupně vyvrácené ostatními, protože tlak na jejich vzhledové přednosti sílí a pro okolí se již zdá být důležitější, že ona dívka má moc velká stehna nebo nemá obočí, než že je

hodná. Na konci inscenace se pak dívky ani nevrací ke svým přednostem, kterých si byly na začátku inscenace vědomé, ale naopak se zabývají jen tím, zda už jsou pro okolí dostatečně krásné.

4.2. Sběr materiálů a jeho zpracování

4.2.1. YouTube

Situace mezi nahrávkami převážně vycházejí z materiálů, které jsme nasbíraly v první fázi tvorby inscenace, když jsme si všímaly toho, co nás ve spojení s tematikou obklopuje. Konkrétně inscenace obsahuje situaci, která je postavená na videích z YouTube, kde spousta dívek radí dalším, jak být krásné, často i celkem absurdním způsobem. Abychom mohly tuto situaci postavit, musely jsme se dívat na spoustu těchto videí. Díky tomu jsme si zmapovaly, co je nejčastěji obsahem videí. Z toho nám jednoznačně vyplynulo, že se takzvaná beauty videa orientují primárně na tři základní okruhy: líčení, vlasy a oblékání. Pro každou tematickou skupinu jsme tedy z videí vybíraly nejzajímavější repliky. V rámci improvizací jsme pak došly k myšlence, že by každý okruh mohla reprezentovat jedna dívka. Situaci jsme tedy postavily na třech YouTuberkách, kdy si každá mluví o svém tématu. V replikách se ale střídají a v závěru situace se pak jejich hlasy spojí do jednotného: „Kecy, kecy, kecy.“ Aréna nám v tomto případě byla opět nápomocná. Dívky se kvůli ní musely točit stále v kruhu, což odpovídalo naší myšlence, že videa jsou vlastně všechna stejná a neoriginální, a přesto stále vznikají nová. Video na nás působila velmi komicky a nesmyslně. Skupina sama se usnesla na tom, že to, co dívky ve videích prezentují, jsou většinou opravdu hlouposti, navíc každé druhé video samozřejmě dělá reklamu nějakému produktu (obvykle poněkud drahému).

4.2.2. Účtenky

To nás plynule navedlo do dalšího rozhovoru o tom, kolik peněz necháváme v obchodech za make-up, speciální šampony, pleťové masky, voňavky... Zjištění pro nás bylo celkem překvapivé. Mnohem vyšší částku jsme ale vzápětí našly na internetu, kde jsme si vyhledaly průzkum, který poukazyval na průměrné částky investované do zmíněných materiálů během jednoho roku. Částka nás natolik vyděsila, že jsme se rozhodly tuto statistiku začlenit do inscenace. Nepřipadalo nám smysluplné vkládat tolik financí do záležitostí jako je make-up. Přemýšlely jsme pak tedy, jak se sdělením dál divadelně pracovat. Některou

z děvčat napadlo sehnat jako znak přímo účtenky a pracovat s nimi i pak dál během inscenace. Vydaly jsme se tedy do obchodů a žádaly obsluhu o poskytnutí účtenek z prodejny. Sesbírané účtenky jsme využily v situaci navazující na Youtube. Děvčata v ní píší konkrétní částky na účtenky a poté k nim dodávají, za jaké produkty žena průměrně utratí peněz. Následuje sečtená částka, která dělá kolem dvaceti tisíc za rok. Jako vhodné se nám jevilo s účtenkami pracovat i v situaci s YouTube, kdy jsme z videí nabádání ke stále dalším koupím zajímavých a podle protagonistů jedinečných produktů. Účtenky se během celé inscenace dále objevují v momentech, kdy se děvčata snaží stále vylepšovat svůj zevnějšek s pomocí nejrůznějších materiálů.

4.2.3. **Internetová diskuse**

Další situací, která vycházela z našeho hledání, pak byla diskuse na internetu - diskuse z online poradny, kde si dívky navzájem radí, jak se vypořádat s určitým problémem. Rad na téma: Jak zhubnout rychle a efektivně je v poradně mnoho. Opět jsme jich několik prohlédly a nechaly se jimi inspirovat. Většina replik v situaci jsou pak reálně citované texty z diskusí. Při hledání jednotlivých diet jsme narazily na takové, které nám připadaly vymyšlené a příliš nereálné na to, aby jim někdo opravdu uvěřil. O opaku nás pak převážně přesvědčovaly komentáře pod články, jak se někomu tento způsob diety osvědčil. I v tomto případě vyznění celé situace podpořila aréna. Je to tak především proto, že radící dívky doslova obklopují jednu, která ostatní požádala o radu. Ta pak ani nestíhá sledovat a navíc si přebrat množství informací, které se k ní dostává. Tímto principem jsme chtěly zvýraznit zmatení, které si pak děvčata z podobných diskusí odnášejí. Jsou jim pak tedy většinou bohužel spíše ke škodě než k užitku.

4.2.4. **Autorské materiály**

Nejbohatším materiálem, který jsme měly k dispozici, byly samozřejmě konkrétní prožitky a dojmy dívek. S těmi jsme musely pracovat velmi citlivě, protože několik z nich bylo natolik niterných, že by bylo neopatrné je pak v samotné inscenaci použít. Pro proces ale bylo samozřejmě zásadní, že mezi sebou byla děvčata schopná sdílení i natolik závažných momentů. Vzpomínám si konkrétně na opatrnou stavbu situace s nedostatky dívek. Té předcházelo mnoho diskusí. V momentě kdy jsme měly situaci nějak divadelně zpracovat, jsme už musely být schopné mluvit o problémech otevřeně a bez ostychu, což

se nám úspěšně podařilo. Ztvárnění situace se pak už plynule nabídlo samo. Navázaly jsme na úplně první situaci inscenace, kdy každá dívka zmiňuje to, co se jí na sobě líbí a na co je pyšná. To vzápětí přehluší sborová výtka ostatních děvčat, jež je mířena pouze na její fyzično. Následuje otočení každé z dívek k ostatním zády a koncentrace na zmíněný nedostatek. Naše rozhodnutí, že si nejzávažnější a nejcitlivější výtky budou děvčata říkat vzájemně, bylo podloženo jasným přesvědčením děvčat. Shodly se na skutečnosti, že i nejlepší kamarádka je často schopná tu druhou shodit jen proto, aby vedle ní vypadala lépe a zajímavěji. Na to jsme chtěly poukázat mimo jiné i přátelským vztahem dívek, který provází začátek inscenace. V jejím průběhu se pak ale úplně vytrácí, čemuž přispívá i situace s výtkami. Protože bylo ve zmíněné situaci velmi nutné pracovat s gradací, zkoušely jsme ji mnohokrát. Děvčata brzy začala sama pro ně osobní repliky vnímat s humorem a ze záležitostí, o kterých bylo na začátku procesu náročné mluvit, se stala pravidelně probíraná témata.

4.3. Aréna

Při zkoušení jednotlivých etud jsme zvážily i variantu, že by se inscenace odehrávala v aréně, s diváky kolem. Návrh nám připadal jako funkční. Zvýraznil by pocity, které v dívkách rezonují – všichni mě sledují, každý můj krok, každý detail, všichni mě obklopují a já nemůžu utéct před jejich pohledy. Návrh arény jsme přijaly na samém začátku zkoušení inscenace, proto jsme už všechny stavěné etudy směřovaly do tohoto jevištního tvaru. Aréna se nám osvědčila jako fungující prostor, docílily jsme tím intimnějšího kontaktu s divákem, pocitu, že všichni na všechny vidí a že je pro dívky obtížné dostat se z tohoto kruhu ven. Aréna se nám pak propojila i s kruhovým tréninkem v situaci při cvičení. Forma arény s sebou samozřejmě přinášela ale také jisté komplikace, se kterými se nebylo úplně snadné vypořádat. Neustálé hraní na všechny strany se ukázalo jako výzva nejen při vytváření jednotlivých etud, ale také při herecké práci. S problémem hlasitosti mluvy, jež musí být v aréně zřetelně výraznější, se ještě dnes při reprízách vypořádáváme. Práce s hlasem, kterou jsme si kvůli zvolenému jevištnímu tvaru musely nutně projít, skupinu jistě posouvá dále v jejich dovednostech. Na zvolený tvar arény se nám pak během diskusí dostávalo pozitivních reakcí. Diváci se téměř vždy shodovali na tom, že aréna byla pro naši tematiku, sdělení a hlavně autorskou výpověď vhodným a funkčním řešením i prostředkem posilujícím nutnost výpovědi. O vhodnosti

jevištního tvaru se zmiňuje i Jakub Hulák v Tvořivé dramatice, kde píše o 29. ročníku Nahlížení: „*Hned dvě inscenace se věnovaly tématu tlaku veřejnosti na vizáž mladých žen a dívek. Puš Ap souboru Zbytky ze ZUŠ F. L. Gassmanna v Mostě prozkoumává téma v jednotlivých střípcích zdařilé autorské scénické koláže a svou naléhavost a grotesknost posiluje volbou prostoru, kdy se aktérky obklopí diváky v poměrně těsné aréně.*“⁸

4.4. Hledání výrazového prostředku pro problém

Jak ve své knize uvádí Alena Palarčíková: „*(...) Protože nejde o to vybrat atraktivní a nápadné prostředky, ale nalézt prostředky scénicky funkční, schopné nést zamýšlené významy, proměňovat se. (...) Velkolepá, profesionálně pojatá scénografie by zcela jistě nekorespondovala s jednoduchým jevištním projevem dětí, ale přehlušovala by ho, sváděla by děti k předstírání, k orientaci na vnější efekty, místo sdělení,*“⁹ snažily jsme se i my nalézt vhodný výrazový prostředek, který bychom mohly použít jednoduše, ale účinně, a který by nám umožnil efektivně vyjádřit individuální problém, který se v dívkách postupně tlakem okolí rozrůstá. Jedná se o proces, jenž probíhá uvnitř, navenek jdou vidět jen důsledky, které onen problém způsobí. Mezi prvními návrhy ztvárnění se objevil nápad ztvárnit pocity skrze světlo. Každá z dívek by měla svou baterku, se kterou by individuálně pracovala, nasvěcovala by části těla, na které se soustředí, odhalovala by je ostatním a ty by se na ně pak také koncentrovaly, aby odvedly pozornost od svých problémů. K tomuto návrhu se přidala ještě další možná rovina - práce s lampičkami, které by symbolizovaly naopak tlak médií a okolí. Práce se světlem nám pak ale připadala příliš symbolická a obávaly jsme se, že bychom jen skrze tento symbol nedokázaly dostatečně vystihnout danou problematiku. Dalším návrhem, který jsme zvažovaly, byla práce s barvou. Tato myšlenka nás ale vedla k příliš prvoplánovým nápadům. Například nechat na začátku všechna děvčata v bílém jakožto symbol jejich čistoty a křehkosti. Děvčata by se pak během představení postupně zamazávala barvou, která by symbolizovala požadavky jejich okolí, nakonec by jimi byla celá

⁸ HULÁK, Jakub. 29. ročník Nahlížení přinesl generační výměnu. Tvořivá dramatika 1/2019. Praha: NIPOS –pracoviště ARTAMA ve spolupráci se STD a KVD DAMU, 2019. str. 12

⁹ PALARČÍKOVÁ, Alena. Tygr v oku aneb O tvorbě inscenace s dětmi a mládeží. Praha: STD; Společnost Amatérské divadlo a svět, 2001. 144 s. ISBN 80- 901660-5-9. str. 23

zakrytá a z počáteční bílé by nic nezbylo. S tímto nápadem zároveň ale přišla obava, že by si divák jejich podobnost a jistou uniformitu mohl vyložit tak, že jsou všechny stejné. To by totiž bylo přesně v kontrastu proti myšlence, kterou jsme inscenací sledovaly. Rozhodly jsme se nakonec tedy pro jednodušší a funkčnější práci se scénografií, problémem a následným (řízeným) vývojem jejich osobnosti, se kterým měla děvčata v inscenaci pracovat. Jako výrazový prostředek tohoto vnitřního procesu jsme zvolily znak stoličky, na které všechny dívky se zahájením představení sedí. Každá z dívek má své místo mezi diváky, na které se vrací, zároveň si je na něm ale s přibývajícimi požadavky čím dál tím víc nejistá. Pokaždé když se na něm ocitne znovu, víc a víc se upravuje podle instrukcí, které přichází z nahrávek. Poté, co se v představení každé z dívek radikálně smete něco, na co je ona sama pyšná, s argumentací toho, že má velký vizuální nedostatek, už každá svou stoličku odnáší doprostřed arény. Činnost komentuje slovy, co by ještě na sobě měla změnit, aby se konečně více přiblížila onomu ideálu. Mezi stoličkami se pak děvčata proplétají, vyslovují přes sebe požadavky okolí. Všechny se pak vrací na své místo, kde původně stála jejich stolička, a nazývají ji problémem. Do této situace jsme se snažily zakomponovat přeměnu dívky od momentu, kdy je sama sebou a stojí si za tím, jaká je, až do chvíle, kdy začne vnímat sama sebe a svou osobnost jako problém a jako něco, s čím musí co nejdříve něco zásadního udělat. Ke stoličkám se pak děvčata vrací až na úplném závěru inscenace, kdy už si ani záměrně každá nebere zpět tu svou, původní. Každá z nich si prošla proměnou, po které už ani pořádně nenachází sebe sama takovou, jakou byla na začátku inscenace. Na stoličky pak děvčata na závěr usedají, už ale s úplně jinou vnitřní motivací než na začátku.

5. Cíle při inscenační práci

Ráda bych zde citovala Františka Zborníka, který psal v Tvořivé dramatice o divadle hraném dětmi a cílech, které by takové divadlo mělo splňovat: „(...) *Totíž, vždy lze očekávat ZÁŽITEK, něco, co diváka osloví, emotivně vzruší, racionálně zneklidní. To je cíl nad všechny zásady a všechna kritéria.*

Následující řádky jsou jen úvahou pro tvůrce, nač by mohl myslet, když chce se svým souborem zážitek zprostředkovat. Mohl by myslet na:

- tvar, který má řád divadelní inscenace a sděluje příběh, jemuž hrající rozumějí a nějakým způsobem se jich týká (hrajících, ne prioritně spolupracujících dospělých),
- tvar, který vznikl v procesu tvorby, na němž se hrající zásadně podíleli
- srozumitelně sdělovaný příběh s vědomým konfliktem a stavbou (...)“¹⁰

Právě tyto zmíněné cíle pro mě byly při práci na inscenaci zásadní. Chtěla jsem prostřednictvím inscenace rozvíjet skupinu, posílit vztahy v ní a sdělit její příběh. S tím související je pak samozřejmě fakt, že jsem se snažila, aby výsledná inscenace byla především dílem samotných členek souboru a jejich výpovědí.

Základními cíli se nám tedy jevily následující:

Posílit kolektivní hereckou práci skupiny a naladění nově fungující skupiny, vnímání partnera na jevišti. Tyto zmíněné cíle pro mě byly velmi zásadní. Při zvoleném postupu práce na inscenaci a zpracovávaném tématu jsem vnímala jako zásadní vytvořit ve skupině bezpečné a podporující prostředí. Stejně tak bylo potřeba naladit na sebe skupinu v jejím hereckém projevu. Společně jsme si prošly několika metodami a cvičeními na sjednocení skupiny a posílení důvěry, jak na jevišti, tak i mimo něj. V inscenaci hraje velmi důležitou roli gradace a temporytmus. Eva Kröschlová píše o podstatnosti temporytmu takto: „(...) *Z toho vyplývá, že temporytmus je onen faktor, který zároveň sceluje i plasticky*

¹⁰ ZBORNÍK, František. Divadlo hrané dětmi, jež hledá svůj inscenační klíč, aby děti nechtěly hrát jako dospělí, aby zůstaly dětmi, přitom aby inscenace nerezignovala na divadelní zážitek. Tvořivá dramatika 2/2013. Praha: NIPOS – pracoviště ARTAMA ve spolupráci se STD a KVD DAMU, 2013. str. 12

profiluje tvar dramatického díla (v jeho částech i v celku)." ¹¹ Ten v naší inscenaci převážně závisí na reakcích, napojení a přítomnosti každé z dívek v konkrétních situacích. Pokud by vnitřní naladění a vnímání skupiny u některých děvčat chybělo, nemohly bychom docílit dostatečně autentické atmosféry inscenace. Zároveň bylo potřeba, aby se na sebe dívky naladily i pro budoucí práci v souboru, naučily se vzájemně se vnímat na jevišti, reagovat na ostatní a cítit se s nimi dobře, a to nejen při jevištních výstupech.

Sdělit téma skupiny autorským způsobem/poukázat na problematiku rezonující ve skupině. Tento cíl se s bližším prozkoumáním tématu jevil jako nutnější, než se nejprve zdál. Aktuálnost a intenzita tohoto tématu nás pak každou hodinou více motivovala ke sdělení vlastního názoru veřejnosti. Po několika reprízách jsme zvažovaly i hraní inscenace pro školy, ideálně pro 8. a 9. ročníky. Z toho ale nakonec bohužel kvůli školním povinnostem dívek sešlo.

Posílit hlasový projev členek souboru:

- slabé a neuzemněné hlasy,
- špatná artikulace,
- vady řeči.

Všechny zmíněné problémy v jevištní mluvě se v souboru před zahájením práce na inscenaci hojně vyskytovaly. Inscenační práce v aréně pro nás tedy byla náročná, zároveň nás ale přiměla k intenzivnější práci s hlasovým projevem, dechem a tělem. Prošly jsme si v hodinách různými cvičeními, ze kterých jsme si později sestavily hlasové rozcvičení, které nyní praktikujeme před každou reprízou, aby hlas fungoval, jak má. Hlasové dovednosti vyžadované od arény soubor zajisté posunuly zase o něco dále i v jejich hereckém projevu.

Pracovat na hereckém projevu jednotlivců. Herecká zkušenost většiny dívek byla velmi malá. Jana, Linda, Anna, Klára a Michaela za sebou měly několik málo repríz našeho předchozího představení. Ostatní děvčata ale nikdy na jevišti před diváky nevystupovala. Všechna tedy potřebovala podpořit ve svém jednání na jevišti a najít v něm jistotu, o kterou se budou moci během inscenací opřít.

¹¹ KRÖSCHLOVÁ, Eva. *Jevištní pohyb: herecká pohybová výchova*. 5. doplněné vydání. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2015. ISBN 978-80-7331-343-2.

Velkou výzvou pro herecky nezkušený soubor, tedy byla navíc inscenace odehrávající se v aréně. Věřila jsem ale, že právě herectví v aréně posune soubor dál, posílí jejich orientaci a vnímání se na jevišti. Také hned při své první větší zkušenosti měla skupina díky aréně možnost bezprostřední a blízké komunikace s divákem. Tohoto faktu jsem se ještě před premiérou poněkud obávala, ukázalo se ale, že soubor naopak blízkost diváka podporuje a dodává mu energii. Děvčata si přímou komunikaci s divákem v poslední situaci nakonec velmi oblíbila a dodnes si tuto interakci užívají. Věřím, že tato zkušenost nám bude přínosná i v naší další práci.

6. Zkoušení v prostoru

Inscenace měla premiéru v březnu 2018 v rámci divadelní přehlídky Na(ne)čisto v Mostě. Na festival jsme se s Puš Ap přihlásily ke konci ledna 2018 a velkým cílem se pro nás stalo mít na festivalu premiéru. Jak jsme během inscenačního procesu zjistily, téma inscenace bylo pro skupinu naplněné vlastními prožitky a při diskusích se objevovaly stále nové podněty, které v nás vzbudily další nutkání sdělit prostřednictvím inscenace ještě více. Až během ledna jsme se tedy pomalu mohly s probraným materiálem pustit do prostoru, začít zkoušet konkrétní situace a věnovat se i samotnému tvarování jednotlivých situací a inscenace. Alena Palarčíková píše o tvarování takto: *„Na základě dramaturgicko-režijní koncepce budujeme vztahy mezi jednotlivými složkami sdělení a pomocí gradace, kontrastu a akcentování vytváříme rytmus (temporytmus) všech složek a srozumitelné, působivé mizanscény.“*¹² Již jsme měly danou základní, rámcovou situaci (*„vymezující základní rozpor, který se bude celé drama řešit“*⁵). Rámcovou situací jsme v naší inscenaci rozuměly promluvy společnosti, které k nám doléhaly z reálných nahrávek a díky kterým jsme si určily, odkud a kam se situace bude ubírat. Začaly jsme pak naplňovat rámec nahrávek konkrétními situacemi, které vycházely z velkého množství nasbíraného materiálu, hledaly jsme jazyk, kterým bychom divákovi předaly naše myšlenky. Vedle snahy o zpevnění a tvarování jevištního tvaru jsme ale stále přicházely s novými nápady a prožitky, jako by se otevřel nekonečný zdroj týkající se zpracovávaného tématu, který je čím dál intenzivnější a bohatší. Připadalo nám pak, že vše v našem okolí už velmi úzce souvisí s tematikou naší inscenace. Bylo těžké nabízející se materiál nějak korigovat. Nemohly jsme do výsledného tvaru zapojit vše, co bylo navrženo, abychom udržely přehlednost a přesnost autorského sdělení. Při rozhodování co všechno by ještě mohlo v inscenaci být, a zda je nově donesený materiál natolik nosný, abychom ho do inscenace začlenily, jsme se vždy ve skupině velmi rychle shodly. Když teď zpětně s děvčaty hodnotíme proces tvorby inscenace, shodneme se na skutečnosti, že samotné zkoušení inscenace v prostoru nám zabralo nejméně času. Překvapilo nás všechny, že po nalezení rámce s nahrávkami šlo vše rychleji, než jsme čekaly. Měly jsme totiž k dispozici spoustu osobního i

¹² PALARČÍKOVÁ, Alena. Tygr v oku aneb O tvorbě inscenace s dětmi a mládeží. Praha: STD; Společnost Amatérské divadlo a svět, 2001. 144 s. ISBN 80- 901660-5-9. str. 26

faktického materiálu, který se nám při stavbě inscenace sám nabízel a pasoval do sebe. Už jsme věděly, odkud a kam bude inscenace směřovat. Na stavbě inscenace v prostoru jsme se se skupinou shodovaly, z improvizací na daná témata nám vznikaly zajímavé situace, se kterými jsme pak dál pracovaly a postupně některé z nich fixovaly. Během zkoušení nám pak už žádný větší zádrhel nenastal, naopak šlo vše velmi hladce. Když jsme se v lednu na Na(ne)čisto hlásily, měly jsme velké pochyby o tom, zda stihneme inscenaci dodělat. K našemu překvapení se nám podařilo cíl splnit, a i když jsme ještě potřebovaly zkoušet večer před naší festivalovou premiérou a samotné první hraní pak bylo trochu neusazené a opatrné, byly jsme všechny velmi spokojené, že jsme zvládly inscenaci zahrát před diváky. Ze svého pohledu jsem byla na děvčata velmi hrdá, protože se odvážily postavit před své kamarády, rodiče i úplně cizí diváky a po dlouhém společném procesu jim dokázaly samy za sebe sdělit to, co v nich v tu dobu nejvíce žilo a co je trápilo.

6.1. Víkendová soustředění a zpětná vazba před premiérou

Během práce na inscenaci jsme společně se skupinou měly několik víkendových soustředění. Jejich důležitost vnímám především v plynulosti práce a posilování vztahů v souboru. Soustředění se ukázala jako velmi dobře fungující prvek při tvorbě inscenace. První víkendovou zkoušku jsme realizovaly v lednu, když jsme začaly stavět inscenaci v prostoru. Díky ničím nerušené práci jsme se mohly plně koncentrovat na tvorbu, a tak jsme na základě sesbíraných materiálů mohly stavět první situace. Ty se pak samozřejmě ještě na dalších setkáních proměňovaly, ale minimálně jsme měly pevně stanovený jejich základ. Před víkendovým soustředěním pro nás bylo složité uchopit materiály v prostoru. Díky dostatečnému prostoru jsme se mohly improvizacemi inspirovat a na jejich základě pak postupně stavět jednotlivé situace. Soubor měl také možnost strávit společně určitý čas, který byl pro jejich sblížení podstatný. Po víkendovém soustředění pro nás bylo mnohem snazší pokračovat v práci, protože už jsme měly nastolený divadelní jazyk, kterým jsme chtěly inscenaci divákovi předávat. Tím se pro nás stala práce se znakem a zkratkou. S tímto základem už se nám pak dobře pracovalo i v jednotlivých lekcích.

Při tvarování jsme měly možnost zahrát inscenaci ještě v pracovní verzi pro mého kolegu, Pavla Skálu, který nám poskytl zpětnou vazbu. Upozornil nás na

momenty, které by v rámci inscenace nemusely fungovat nebo které nejsou pro diváka úplně zřetelné. Také jsem měla možnost prodiskutovat s ním situace, u kterých jsem si nebyla jistá s jejich vyzněním. Myslím si, že i pro děvčata bylo velmi přínosné, že poprvé prostřednictvím inscenace sdělily své pocity pouze jednomu, pro ně navíc poměrně blízkému, divákovi. Vyzkoušely jsme si také, zda je jasná myšlenka inscenace a zda funguje zvolený divadelní jazyk a prostředky.

Další víkendové soustředění jsme zařadily na březen. Chtěly jsme se během něj soustředit primárně na doladění inscenace, fázování situací, pohyb v aréně a hereckou práci dívek. Při tomto soustředění jsme také měly možnost zahrát představení nanečisto pro několik členů jiného souboru. Dostalo se nám opět podnětné zpětné vazby poukazující především na tichý projev některých dívek a na občasnou nepřesnost hereckého projevu. Také diváci projevíli své souznění s inscenovaným tématem, ocenili nahrávky a potvrdili funkčnost arény. Po zbytek víkendu jsme tedy pracovaly nejen na získaných připomínkách, ale také na celistvosti a usazení inscenace. Po tomto soustředění už jsme byly připravené vyjít s inscenací před čtenější a neznámé publikum.

7. Premiéra inscenace

Divadelní festival Na(ne)čisto je koncipován tak, že dává prostor inscenacím, které jsou teprve ve vývoji a potřebují určitou zpětnou vazbu. Soubor si na festivalu může vyzkoušet hraní před velmi tolerantním publikem i lektorským sborem, který pak souboru doporučí, jak by se ještě dalo s inscenací pracovat, co v ní chybí nebo naopak přebývá, kam by se dál mohla vyvíjet. Diváci se tedy na naše představení šli podívat s vědomím, že je inscenace čerstvou záležitostí a že na ní ještě chceme dál intenzivně pracovat. Premiéra Puš Ap proběhla s několika zádrhely, převážně bych jako nedostatečnou ohodnotila hlasitost jevištní mluvy, na které se zajisté podepsala i velká nervozita členek souboru. Nervozita s sebou pak přinesla i několik zapomenutí textu a v čerstvém a neusazeném jevištním tvaru také úplně nefungovalo tempo inscenace - některé pasáže se zdály být bez energie a moc dlouhé. Hned na začátku představení jsem se také já spletla a místo původních nahrávek jsem děvčatům na jeviště pustila píseň, která ale měla následovat až po nahrávkách. Myslím si, že tím jsem jejich předpremiérovou nervozitu uklidnit nemohla, ba naopak. Děvčata to ale zvládla bez komplikací, a i když by se inscenaci po premiéře dalo ledacos vytknout, diváky byla celkově hodnocena vesměs pozitivně. Ve festivalovém zpravodaji pak byly otisknuty tři krátké dojmy několika diváků bezprostředně poté, co opustili sál: *„Líbila se mi gradace, pravé výpovědi, diety z existujících diskuzí a názory lidí na krásu.“*, *„Na to, že je to teprve ve vývinu, se mi to líbilo hodně.“* *„Vtahování lidí do děje bylo super a líbilo se mi, že to bylo do kruhu.“*

¹³ Na diskusi byla oceněna upřímnost děvčat a to, že se divákům dokázala v takové míře odhalit. Zároveň bylo poukázáno na fakt, že začátek inscenace začíná s jistým vtípem a lehkostí, který se ale v průběhu inscenace vytrácí. Některým divákům odlehčení chybělo, někteří naopak oponovali tím, že v inscenaci je dominantní a zásadní výpovědní hodnota, kde už vtíp a odlehčení podle nich není zapotřebí. Řeč přišla i na temporytmus inscenace a na to, že některé pasáže byly vedle ostatních zbytečně dlouhé. My jsme se se skupinou po premiéře jednohlasně shodly na tom, že musíme na inscenaci ještě velmi intenzivně pracovat, hlavně co se týká fázování jednotlivých situací a hereckého projevu souboru.

¹³ Zbytky – Puš ap – NaNečisto. NaNečisto – Divadelní přehlídka NaNečisto [online]. Dostupné z: <https://www.nanecisto.eu/2018/03/11/zbytky-pus-ap/>

8. Reprízování inscenace

- Na(ne)čisto (březen 2018) – lektorský sbor: Jan Mrázek, Dominika Prokopová, Michal Zahálka.
- Dětská scéna v Lounech (duben 2018) – lektorský sbor: Renata Vordová, Jakub Hulák, Ema Zámečnicková. Cena poroty s doporučením na celostátní přehlídku Dětská scéna ve Svitavách.
- Festival Vaňáles v Poděbradech (květen 2018)
- Park Střed v rámci akce Víkend otevřených zahrad v Mostě (červen 2018)
- Kavárna Café Rouge v Chomutově (červen 2018)
- Dramatická výchova ve škole Jičín (září 2018) – diskuse s Jiřinou Lhotskou
- Nahlížení v Bechyni (říjen 2018) – lektorský sbor: Jiřina Lhotská, David Radok.
- Děti – výchova – divadlo Praha (říjen 2018)
- Benefice pro divadelní festival PřeMostění v Mostě (prosinec 2018)
- Krajské kolo soutěže LDO ZUŠ v Mostě (březen 2019) – lektorský sbor: Jiřina Lhotská, Martin Hak, Lucie Veličková. Cena poroty s doporučením do národního kola.
- Ústřední kolo soutěže LDO ZUŠ v Litvínově (květen 2019) – lektorský sbor: Jiřina Lhotská, Jaroslav Dejl, René Vápeník, Petra Richter Kohutová, Zuzana Jirsová. Stříbrné pásmo.

Všechny zmíněné reprízy byly pro vývoj inscenace velmi důležité. Občas se přihodilo, že se hraní nemohly z různých důvodů zúčastnit všechny členky souboru. V takovém případě jsme buď některé repliky vynechaly, pokud nám to inscenace dovolovala, nebo si repliky rozebraly ostatní dívky ze souboru. Díky tomu, že inscenace nepojednává o jedné konkrétní postavě, ale hlavní postava je kolektivní, neměly jsme s tímto řešením větší problém. Věděly jsme ale, že přebrat repliku někoho jiného je možné jen v případě, že se nejedná o text spojený s osobní výpovědí konkrétního člověka. V takovém případě by pak inscenace ztrácela na autenticitě a upřímnosti k divákovi. Myslím, že skutečnost, že si dívky kvůli občasné absenci některé z nich vyzkoušely inscenaci zahrát hned v několika verzích, jim byla ku prospěchu. Musely se pak při každé repríze vzájemně velmi vnímat a být na sebe stále naladěné. Také jim inscenace

nezevšedněla, protože pro ně samotné byla s téměř každou reprízou jiná. Účast na jednotlivých festivalech pro nás byla velmi přínosná. S připomínkami, které jsme k představení dostávaly, jsme se vždy snažily pracovat, a tak jsme mohly tvar posouvat stále dál. Od premiéry jsme udělaly několik změn, některé byly výraznější, jiné méně výrazné, přesto ale důležité. S každou další reprízou jsem na souboru vnímala větší jistotu ve vystupování i v hlasovém projevu, vzájemné vnímání ostatních na jevišti, práci s energií i citlivost k samotné inscenaci.

8.1. Příprava souboru na jednotlivé reprízy

Jak jsem již zmínila výše, každá z repríz pro nás byla v něčem velmi odlišná. Ať už se jednalo o prostory, které nebyly vždy úplně divadelní, o různorodé publikum nebo neustále se měnící sestavu, v níž se pak představení odehrávalo. S ohledem na všechny zmíněné proměnné, jsme pravidelně věnovaly hodiny předcházející jednotlivým reprízám zkoušení inscenace a dovednostem s ní souvisejícím.

8.1.1. Práce s hlasem a tělem

Pravidelně jsme se věnovaly práci s hlasy, které bylo neustále třeba posilovat. Pracovaly jsme primárně s představou „Širokého“ a s rezonancemi, jelikož jsme kvůli aréně potřebovaly pevné a znějící hlasy. Soustředily jsme se také na zkontaktování hlasu s tělem a uvědomění si svého dechu. Nutné bylo pracovat i s uzemněním a přirozeným držení těla. Ke všem těmto cvičením jsem měla možnost načerpat spoustu inspirace v hodinách hlasové a pohybové výchovy. Velkou zásobu zajímavých podnětů jsem si pak odnesla také ze semináře Hlas v pohybu, pohyb v hlasu, na kterém se tyto dva úzce související předměty skvěle a funkčně propojily do jednoho. Jak jsem zjistila hned po několika úvodních cvičeních na začátku školního roku, nebylo možné cvičení aplikovat přesně tak, jak nám byla předaná. Pracovala jsem s odlišnou skupinou, jež měla přirozeně odlišné potřeby. Musela jsem tedy jednotlivá cvičení variovat tak, aby odpovídaly zkušenostem a naladění skupiny v každé konkrétní hodině.

8.1.2. Práce na hereckém projevu

Některá z děvčat, především ta, která hodiny navštěvovala prvním rokem, byla ve svém hereckém projevu méně jistá a přirozená. Puš Ap totiž bylo pro mnoho z nich prvním setkáním s vystupováním před diváky. Bylo tedy nutné věnovat se mezi jednotlivými reprízami i hereckým cvičením a pracovat s vnitřní

motivací dívek. Na přirozeném, ale zároveň energickém projevu jsme musely pracovat nejvíce společně s Denisou a Petrou. Denisa byla na jevišti až moc uvolněná, místy působila nepřítomně, až znuděně. Petry projev byl naopak nepřirozený, občas měla tendence k přehrávání. Myslím, že to tak bylo především proto, že jednala velmi povrchně, bez vnitřního prožitku. Také si pořádně neuvědomovala obsah vyřčené repliky a to se snažila uhrát svým přehnaným výrazem. S děvčaty jsme si povídaly o významu jejich textů, nechala jsem je, aby mi svými slovy vysvětlily, o čem mluví. Když jsme měly jasno v otázce významu replik, snažily jsme se pracovat s různorodými variacemi jejich projevu. Děvčata si tak vyzkoušela text předat s různou vnitřní energií a napětím. Pomáhala nám také představa, že mluvíme na nějakou konkrétní osobu v konkrétní situaci. U Denisy i u Petry jsem musela dbát na jejich uvědomění si svého těla a jeho aktivizaci. Nejen u obou děvčat jsem pak zaznamenávala velké pokroky, které byly zajisté zapříčiněné především zkušenostmi získané reprízováním a hereckou přípravou.

8.1.3. Příprava před představením

Z těchto prožitků a zkušeností jsme si pak s děvčaty vytvořily „rozcvičení“, které odpovídalo jejich potřebám a jež jsme pak před reprízami praktikovaly. V rámci rozcvičení pracujeme s uvědoměním si svého těla, zkontaktování se sebou. Následuje uzemnění, práce s dechem a hlasem, rezonance a představa velkého prostoru, do kterého svůj hlas posíláme. Poté následují artikulační cvičení a práce s výslovností. Důležitým prvkem, bez kterého se na jeviště nemůžeme odebrat, je probuzení energie a pak samozřejmě posílení vnitřního naladění skupiny. Často se na sebe dobře naladíme cvičením Ramsese, kdy se musíme soustředit na synchronizovaný pohyb a jednotnou gradaci. Pro podporu úplné koncentrace používáme počítání, kdy se jedna po druhé snažíme nahlas vyslovovat jednotlivá čísla a vzájemně se nepřerušit. Pravidelně praktikujeme také rituál oblíbeného tance, kdy se snažíme na sebe vzájemně naladit a zároveň probudit naši energii. Bohužel se nám i před několika reprízami přihodilo, že jsme z časových důvodů stihly naše „rozcvičení“ jen částečně nebo jsme ho musely radikálně zkrátit. V takovém případě byla důsledkem větší nervozita dívek, jejich nezvučný hlasový projev nebo nedostatečné vnímání ostatních na jevišti.

8.2. Park Střed

Měly jsme možnost si inscenaci zahrát v několika, i celkem netradičních, prostorech. Hrály jsme například v parku Střed v Mostě, během mírného deště, který místy sílil, a ve velmi nevhodných podmínkách. Rozpoložení souboru bylo velmi specifické, protože dvě dívky se ještě v den hraní vracely ze školního výletu z Holandska a jedna z děvčat byla nachlazená. Už před hraním jsme tedy tušily, že se nebude jednat o běžnou reprízu. K dispozici jsme měly jen zvukovou techniku a pár laviček pro vytvoření tvaru podobného aréně. Pro děvčata to byla velká výzva, co se týká mluvy i energie. Jejich hlasový projev musel být pro srozumitelnost mnohem hlasitější než obvykle a energie musely do svého hereckého projevu investovat mnohem více. Udržet pozornost diváků, kteří měli kolem sebe v rozlehlém venkovním prostoru několik zajímavých podnětů, bylo velmi náročné. Inscenace v důsledku toho byla místy nesoustředěná a dívky občas vypadly ze situace. I přes různou intenzitu deště a občasnou nepozornost některých, zvláště mladších diváků děvčata představení udržela a zvládla úspěšně dohrát až do konce.

8.3. Kavárna Café Rouge

Hraní naopak ve velmi komorním prostoru jsme si měly možnost vyzkoušet pár dnů poté, když jsme s inscenací navštívily kavárnu Café Rouge v Chomutově. Kavárna byla velmi útulná, uzpůsobená zhruba pro dvacet diváků. Diváků jsme nakonec měly ještě o něco méně, než bylo připravených míst v hledišti, představení ale v komorní atmosféře dobře fungovalo a v převážně dámském publiku vyvolalo příjemné odezvy.

Pokud bych se ještě ohlédla za poněkud kontrastní reprízou, jež se odehrála ve venkovním prostoru v parku Střed, vyzdvihla bych rozdílnost především v kompletní atmosféře inscenace. V útulném prostoru bylo mnohem snazší vytvořit intimnost výpovědi a získat divákovu pozornost. Díky tomuto faktoru na sebe byla děvčata mnohem více naladěná a jejich herecký projev byl přirozenější a uvolněnější. Malé množství diváků také umožňovalo intenzivní kontakt mezi aktéry a publikem. Děvčata se v první chvíli zalekla faktu, že budou hrát pro méně diváků než obvykle. V průběhu představení se ale zdánlivá nevýhoda začala jevit spíše jako přínos pro souhru mezi jevištěm a hledištěm. Naopak při hraní v parku se s postupem představení na celkové atmosféře čím

dál tím více projevovala ztráta pozornosti diváků. To negativně ovlivnilo energii, herecký výkon i souhru souboru. Celkově pak představení působilo nesoustředěně a chaoticky. Děvčata i dnes tuto reprízu hodnotí jako nejméně povedenou, zároveň ale přinášející nové zkušenosti.

8.4. Dramatická výchova ve škole

Do Jičína jsme jely příjemně odpočaté, inscenace už byla usazenější ale pro děvčata stále velmi aktuální. Zároveň se dílna konala v období po prázdninách, tudíž byl soubor plný energie. Do Jičína jsme byly pozvané na celostátní dílnu dramatické výchovy, Dramatická výchova ve škole 2018. Tam byla po odehrání představení vedená diskuse o naší inscenaci s Jiřinou Lhotskou a učiteli, kteří se ve své praxi zajímají o dramatickou výchovu. Dostaly jsme tím pádem možnost poslechnout si názory pedagogických pracovníků a získat zpětnou vazbu od pro nás netradičního publika. Mé obavy, jak účastníci dílny naše představení přijmou, byly nakonec zbytečné. Diskuse proběhla velmi pozitivně. Bylo pro nás zajímavé slyšet názory o něco starších diváků než těch, kterých se inscenace primárně týká. Naopak nám mnohé divačky řekly, že si vzpomněly na dobu, kdy pro ně toto téma bylo nejaktuálnější, a že se cítily přesně tak, jak v inscenaci sdělujeme. Zajímavé byly i reakce od mužské části publika, která byla především překvapena tím, jak to v dívčím světě chodí. Jeden z mužů nám pak dokonce poděkoval a svěřil se, že má doma dcery v tomto věku a že už k nim bude citlivější a vnímavější, protože nechce, aby se nechaly svým okolím řídit, ale aby byly své. Ráda bych zde citovala i několik konkrétních reakcí: *„Vedoucí přesně ví, s kým pracuje. Navíc ještě dala prostor děvčatům, aby si inscenaci vytvořily samy.“*, *„Děvčata přinesla velmi silnou výpověď o sobě, o tom, jak se tady cítí, odhalila se nám. Toho jsem si na tom představení velmi cenila.“*, *„Mně se moc líbilo využití arény, která tomu moc slušela. Byla jsem divák v první řadě, byla jsem okolím, které děvčata obklopuje a sleduje je.“*, *„Líbilo se mi, že názory na nahrávkách byly napříč generacemi, že ten tlak není jen od jejich vrstevníků, i babičky mají nějakou představu o tom, jak by vnučka měla vypadat.“*¹⁴

¹⁴ Úryvky z diskuse, Dramatická výchova ve škole Jičín 22. 9. 2018.

8.5. Nahlížení

Na Nahlížení v Bechyni jsme měly možnost hrát pro velmi vnímavé a podporující publikum. Celková atmosféra festivalu byla velmi příjemná, děvčata tedy do představení vstupovala sebevědomě a s výraznou energií. Na festivalu jsme byly už několikátý den, v důsledku toho k sobě byla děvčata o něco vnímavější a vzájemně na sebe naladěná. Diváci byli převážně vrstevníci děvčat, což se přirozeně odrazilo na jejich reakcích na inscenaci a také na energii, se kterou dívky do představení vstoupily. Konkrétně u této reprízy jsem měla pocit, že si děvčata představení velmi užila, což mi i vzápětí potvrdila. V hereckém projevu byla přirozená, myšlenky sdělovala za sebe, vnímala motivace i obsah textu, předávala divákovi informaci o tom, jak se doopravdy cítí, bez čehokoli rušivého navíc. V situaci, kdy si dívky vzájemně říkají své fyzické nedostatky, jsme se na Nahlížení setkaly se smíchem diváků. Ten se nám občas ve zmíněné situaci objevil, v Bechyni byl ale nejvýraznější. Ptaly jsme se pak diváků, co je ke smíchu vedlo, na to nám ale zatím nikdo nedovedl odpovědět. Děvčata už se s podobnou reakcí setkala u některých z předchozích repríz, jen ne v takové míře. Dokázala ale i tak zůstat v situaci a nijak je reakce diváků v jejich dalším jednání neomezila. V poslední situaci se objevila jistá rytmická nepřesnost - v momentě, kdy dívky vracejí stoličky zpět na svá původní místa. Ta zapříčinila nezřetelnost vyslovených otázek a celkovou chaotičnost závěru inscenace. Zakočení inscenace ale bylo i tak zřejmé, z reprízy jsme tedy měly dobrý pocit a dodnes na ni děvčata vzpomínají jako na nejpříjemnější.

Ve srovnání s předchozí reprízou, která proběhla v rámci Dramatické výchovy ve škole, jsme zaznamenaly rozdíl v bezprostředních reakcích publika během představení (viz. příloha DVD – záznam Nahlížení Bechyně a záznam Jičín). V rámci Nahlížení přicházely reakce okamžitě a byly velmi výrazné. Naopak v Jičíně byly poněkud tišší, a i když diváci představení věnovali svou pozornost, neprojevovali se v takové míře. Důsledkem toho bylo znejistění děvčat, zda diváci s představením jdou a zda funguje temporytmus inscenace. Začaly tedy postupně zrychlovat, což vyvrcholilo v závěru inscenace, kdy by mělo dojít naopak spíše ke zpomalení. V Bechyni si děvčata byla jista aktivní přítomností diváka, neměla tedy proč spěchat a celkové vyznění inscenace tak lépe zafungovalo.

8.6. Děti-výchova-divadlo

Velká nervozita hrála svou roli během našeho hraní na DAMU, v rámci divadelního festivalu Děti-výchova-divadlo. Děvčata byla v prostoru velmi tichá, což bylo způsobeno primárně jejich nezkušeností s hraním ve větších prostorech. Aréna s velkým počtem diváků nekompromisně pohltila hlasový projev většiny z nich. Z mého pohledu také došlo k nedostatečné komunikaci mezi dívkami a diváky, kvůli které pak inscenace zůstala za pomyslnou zdí. Po delší době se nám také podařilo zahrát inscenaci v plném počtu, což se projevilo na celkovém temporytmu, který byl pomalejší a nepřesný.

Reflexe souboru po odehrání reprízy byla velmi rozpačitá. Děvčata se na jevišti necítila příliš komfortně, především kvůli velikosti prostoru, postrádala intenzivnější komunikaci s diváky a uvědomovala si nedostatečnou práci s temporytmem inscenace. Diskuse po představení ale proběhla velmi pozitivně, byl dbán zřetel na proces a přínos, který inscenace pro soubor měla. Dostalo se nám i pozitivní zpětné vazby od diváků ve formě vzkazů (viz. příloha číslo 4 - Reflexe diváků z festivalu Děti-výchova-divadlo). Konkrétně z této reprízy jsme si zajisté odnesly novou zkušenost hraní v rozsáhlých prostorech, z které přirozeně pramenila nutnost intenzivnějšího soustředění na jevišti. Také jsme zjistily, že je v takovém případě nutné investovat do hereckého i hlasového projevu více energie a je stále potřeba s těmito aspekty dál pracovat. V dalším zkoušení se tato zkušenost spíše neodrazila, jelikož po něm nastala větší pauza v práci na inscenaci. Další repríza nás čekala až v březnu, na krajském kole soutěže ZUŠ. V mezičase jsme se začaly věnovat procesu tvorby další připravované inscenace, ve které ale zajisté využijeme získané poznatky nejen z festivalu Děti-výchova-divadlo.

8.7. Krajské kolo soutěže ZUŠ LDO

Jistý zlom nastal po novém roce, kdy jsme se delší dobu věnovaly práci na další inscenaci. Puš Ap jsme ale přihlášily na krajskou soutěž LDO ZUŠ, která se konala v březnu. Pár týdnů před soutěží jsme několik lekcí věnovaly zkouškám, žádné další úpravy už jsme ale v inscenaci nedělaly. Představení proběhlo téměř bez komplikací, jeho celkové vyznění už ale bylo v něčem odlišné. Z aktuální autorské výpovědi se stala výpověď, jež poukazuje na téma skupiny a je pro ni stále velkým tématem. Z projevu dívek ale bylo zřetelné, že už je pro ně

víceméně minulostí. Ze sdělení se vytratila silná angažovanost, inscenace už nebyla voláním po změně přístupu společnosti, nýbrž konstatováním, že tak to bohužel je. Po představení jsme si s děvčaty povídaly o tom, zda změnu vnímaly i ony. Vyjádřily se k tomu tak, že to pro ně bylo jiné než ostatní reprízy. Už jim nepřipadalo tak křehké sdělovat divákům své pocity. Nakonec se všechny shodly, že je v nich jisté smíření, že si zvykly na své nedostatky a naučily se s nimi být a vlastně je i mít rády, protože je činí zajímavějšími. Dokážou je vnímat s nadsázkou a vtipem, nejsou k sobě už tolik kritické. Tato zpětná vazba pro mě byla velmi cenná, jsem ráda, že je inscenace mohla posunout ve vnímání sebe sama.

Zároveň jsem si s jejich zpětnou vazbou také uvědomila křehkost autorského tvaru, která závisí na vývoji skupiny, jenž je především během dospívání nevyzpytatelný. Mohlo by se nejspíš lehce stát, že se skupina ve svém vnímání pro ni dříve zásadního problému během procesu někam výrazně posune. Může pro ni téma inscenace ztratit svou aktuálnost a v důsledku toho i důležitost výpovědi nebo se může na problematiku začít dívat z úplně jiné perspektivy. V takovém případě pak musíme brát zajisté ohled na rozpoložení skupiny. Vnímání a povídání si s účastníky procesu o tom, jak a kam se posunuli a jak jejich vývoj ovlivnil pohled na zpracovávanou autorskou inscenaci.

8.8. Ústřední kolo soutěže ZUŠ LDO

Naše poslední repríza se odehrála na ústředním kole LDO ZUŠ v Litvínově. Bohužel se jí nemohly zúčastnit všechny členky souboru, Diana s Helenou totiž jely se školou do Itálie. Přemýšlely jsme tedy, jak jejich absenci vyřešit. Jeden z návrhů byl, aby děvčata zahrála představení jen v počtu sedmi. Obávaly jsme se ale, že se soutěže zúčastní mnoho diváků a bude tím pádem nutné, aby byla aréna velká. Myslely jsme si, že děvčata arénu pouze v sedmi neobsáhnou a celé vyznění inscenace půjde do ztracena. Přistoupily jsme tedy k řešení přezkoušet inscenaci s dalšími dvěma členkami (Emou a Natálií), které se k nám v polovině školního roku přidaly. Už během zkoušení jsem si začala uvědomovat, že takové rozhodnutí nebylo vůbec dobré. Nechtěla jsem ale děvčatům, která už se na své vystoupení těšila, říct, že to nakonec zahrajeme bez nich. Snažily jsme se tedy inscenaci přezkoušet. Tím jsem ale zapříčinila hned několik věcí – ostatním děvčatům, která už v inscenaci hrála předtím, se

začala inscenace automatizovat. Repliky už neříkaly po smyslu, ale jen po textu. Vytrácely se vnitřní motivace a autenticita sdělení. U Emy a Natálie se pak v kontrastu vedle ostatních dívek objevovala velká nejistota a nervozita. Navíc na nich bylo zřejmé, že si s ostatními děvčaty neprošly dlouhým procesem, tím pádem se během představení nestaly součástí celku, ale spíše z něj vyčnívaly. Tomuto zhodnocení pak odpovídala i diskuse s lektory, kteří měli mimo jiné pocit, že k nim sdělení souboru nedošlo. Nefungovalo napětí, připadalo jim, že se dívky vzájemně neposlouchaly.

Po oficiální diskusi s lektory jsem ještě měla možnost o představení mluvit s Jiřinou Lhotskou, která už inscenaci zhlédla třikrát (Jičín, Bechyně, krajská soutěž LDO). Jiřina se mě ptala, zda jsme na představení udělaly nějaké radikální změny. Při předchozích reprízách jí inscenace fungovala, teď tomu ale tak nebylo. Jiřina mi poskytla své poznámky, které si k inscenaci v minulosti zapsala: *„K Puš Apu mám v poznámkách jen samé plusy. Jen v bodech - je to jejich téma, se kterým se vypořádávají s humorem a nadhledem, přestože pro tuto věkovou kategorii dívek to může být i dost bolestné. "Jsem pro vás dostatečně krásná, abych v době, která nepřipouští žádnou 'nedokonalost', obstála?" * Pevný, sevřený tvar * jednoduchá a funkční práce s prostorem * kruhová scéna umožňuje vytvářet neustálý vnější tlak na postavy, který zesiluje téma * soustředěnost * přirozenost a opravdovost * přesná metráž a temporytmus.*"¹⁵ Po repríze odehrané na Ústředním kole jí ale inscenace nepřipadala přirozená, měla problém s pravdivostí projevu dívek. Připadalo jí také, že se děvčata na jevišti téměř nevnímala, nehrála společně, ale každá sama za sebe. Nefungoval temporytmus a celkové vyznění inscenace šlo do ztracena. I já sama jsem se přesvědčila o tom, že rozhodnutí využít alternace nebylo dobré. Na druhou stranu to ale nám všem přineslo další zkušenost. Dívkám představení ukázalo, jak se může inscenace záhy silně proměnit, Ema s Natálií byly rády, že si mohly s děvčaty Puš Ap zahrát, a já jsem zase získala další nejen pedagogickou zkušenost.

¹⁵ Poznámky Jiřiny Lhotské k repríze Puš Ap na krajském kole soutěže ZUŠ.

9. Vývoj inscenace

Jak jsem se již zmínila výše, inscenace prošla od premiéry několika změnami, které přicházely postupně, především na základě podnětů od lektorského sboru, kterých se nám dostávalo na diskusích, po odehrání představení. Několik změn v inscenaci jsme ale také cítily jako nutné samy, proto jsme k nim přistoupily. Celkově inscenace prošla od premiéry až k dnešnímu reprízování velkou proměnou.

9.1. Změna ve struktuře inscenace

Jako jednu z výraznějších proměn, které zasáhly do celkové struktury inscenace, bych označila odebrání tří drobnějších situací, jež vycházely z konkrétních prožitků děvčat. Jednalo se o situaci, na kterou se teď s odstupem dívám jako na nedostatečně zpracovanou v rámci celého jevištního tvaru. Situace z inscenace vyčnívala, nepracovala se znakem jako situace ostatní. Navíc jsem si po první repríze uvědomila, že zařazení této konkrétní situace s individuálním a silným prožitkem tří děvčat, které navíc samy svou zkušenost divákovi předávaly, mohlo být pro děvčata velmi náročné. Situace byla samozřejmě ošetřená a děvčata mě ubezpečila, že se při sdělování svého prožitku necítila nijak nepříjemně, přesto jsem se ale nakonec rozhodla od situace odstoupit. Hlavním důvodem pro toto rozhodnutí pro mě byla nejistota v citlivosti vůči děvčatům. Celá inscenace pro ně sice byla velmi osobní, ale pořád byly v centru dění všechny společně, mohly se vzájemně podpořit a žádná z nich nestála nikdy sama uprostřed arény s tím, že by sdělovala nějaké své konkrétní osobní prožitky, které pro ni byly v rámci dospívání něčím zásadní. V této jediné situaci tomu tak ale bylo a já jsem si nebyla jistá, zda je to pro dívky v době, kdy jsou vůči sobě tolik citlivé, vhodné. Jak uvádí Marie Vágnerová: *„Tělesná proměna je významným signálem dospívání. Vzhledem k tomu, že je zevnějšek součástí identity, bývá taková změna intenzivně prožívána. Zásadní a zjevná proměna těla může dokonce v krajním případě vyvolat pocit ohrožení integrity a vést ke ztrátě sebejistoty.“*¹⁶ K takovému výsledku jsem se za žádnou cenu nechtěla procesem a pak výslednou inscenací ani přiblížit, naopak jsem chtěla sledovat vzájemné podpoření děvčat a upevnit

¹⁶ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

jejich přesvědčení, že se v této situaci nenachází samy, a ulehčit tím alespoň částečně jejich hledání sebe sama a zmatek, který v dospívání prožívají. Dalším, pro mě ale ne už tak zásadním důvodem pro zrušení zmiňované situace v inscenaci, byla i její nepřesnost a celkové nezapadnutí situace do jevištního tvaru. Neměly jsme také opodstatněné, proč se všechny tři dívky, které své prožitky vypráví, postupně přesunou doprostřed kruhu, kde se na chvíli posadí na stoličky ostatních, a vzápětí se z nich zvednou a zase se bez jakékoliv vnitřní motivace odeberou zpět na svá původní místa. Celá situace působila trochu zmateně a tak nějak navíc. Po krajském kole Dětské scény v Lounech se k inscenaci Jakub Hulák vyjádřil takto: *„Za nejzajímavější bych s jistým časovým odstupem označil nejspíš autorskou inscenaci souboru dospívajících dívek Zbytky (ved. Barbora Gréeová) nazvanou Puš ap. Inscenace pojednává především téma tlaku současné společnosti na správnou vizáž dívek. Kolektivní výpověď je velmi šťastně „odpíchnuta“ od autentických nahrávek rozhovorů pořizovaných v terénu – respondenti odpovídají na otázku, jak si představují „ideální holku“. Výpověď posiluje i prostorové uspořádání, kdy diváci sedí ve společném kruhu s protagonistkami inscenace. Některé části jevištní koláže jsou ale zatím disproporčně dlouhé, její epický charakter navíc v jedné fázi naruší zbytečně ilustrativní „scénky“.*¹⁷ Oněmi ilustrativními scénkami myslel Jakub Hulák právě mnou zmíněné nepřesné a nefunkční tři drobné situace. V rámci diskuse po představení nám bylo od lektorského sboru doporučeno situace úplně přepracovat, nebo je z inscenace odebrat. Po rozhovoru se souborem jsme pak došly k rozhodnutí situace vynechat, za což jsem byla i já velmi ráda vzhledem k mé nejistotě týkající se citlivosti situací vůči děvčatům.

9.2. Hudební složka

Další, na první pohled už méně znatelné změny, pak přicházely s vývojem inscenace. Hned v první situaci inscenace jsme měly původně z reproduktorů pouštěnou písničku Shape of you, která se pak znovu v rychlejší verzi objevovala v předposlední situaci inscenace, v momentě, kdy děvčata cvičí. Po několika reprízách se mi zdálo zbytečné píseň z reproduktorů pouštět již na začátku. Píseň je také laděna do tématiky vzhledu a pojednává o ideálním tvaru těla. Reproduktor je v naší inscenaci chápán jako nástroj promlouvání

¹⁷ HULÁK, Jakub. *Deník dětské scény 0. Z krajských přehlídek*. Svitavy, 2018.

společnosti, která postupně formuje dívky do onoho ideálu. Na začátku inscenace jsou ale nahrávky ještě velmi pozitivní a určitý tlak z nich cítíme až v dalších situacích. Stejně tak pozitivně na mě pak působila píseň v adaptaci samotných dívek. Během zkoušek docházelo k momentům, kdy si dívky píseň bez zábrán a velmi uvolněně zpívaly. Tyto spontánní okamžiky se mi líbily a připadalo mi jako zajímavý kontrast použít stejnou píseň v začátku, kdy si ji děvčata přirozeně a s radostí zpívají v rámci vykonávání svých ranních rituálů, stejně jako pak ke konci inscenace, kdy už zní píseň ze stejného reproduktoru jako hlasy společnosti, a ještě ke všemu v rychlejším a ne tak příjemném tempu. I děvčatům samotným se pak zdála zajímavá proměna vnímání písně. Změnu samy ohodnotily tak, že na začátku je jim píseň sympatická, ale na konci během cvičení už vůbec. Z počátečních rituálů jsme časem odebraly i čištění zubů, které v inscenaci nemělo větší význam než jen dát divákovi jasně najevo, že se jedná o určitý rituál dívek, ke kterému pravidelně dochází (v průběhu inscenace se pak samozřejmě proměňuje i samotný rituál a postupně se vytrácí). Z diváckých reakcí pak ale bylo zřejmé, že je v inscenaci zmíněný okamžik zbytečný, že je naše sdělení i tak dost čitelné a čištění zubů se pak v celku jeví jako zbytečně popisné.

9.3. Hledání temporytmu

Dlouho jsme se i po prvním uvedení inscenace soustředily na situaci, kdy jsou tři děvčata uprostřed arény v rolích YouTuberek, které ostatním doporučují, jak vypadat skvěle. Repliky, které zaznívají v situaci, jsme poskládaly z reálných videí, která jsou na internetu k nalezení. Téměř každá replika nám připadala něčím nosná, vtipná nebo absurdní, a tak jsme jich do samotné situace začlenily hodně. V celkové struktuře inscenace se nám ale později ukázalo, že tato situace vedle ostatních působí jako nepřiměřeně dlouhá, což mohlo být zajisté zapříčiněné jak množstvím textu, tak i nedostatečnou gradací. Zároveň jsme také dlouho řešily, v jaké míře by měly ostatní dívky na YouTuberky reagovat, aby byla zřetelná jejich angažovanost a zaujetí videem, ale zároveň nebyla jejich aktivita na jevišti pro diváka příliš rušivá a nepříjemná. Nejasnosti, které nám kolem této situace vznikly, se nám nakonec podařilo vyřešit. Repliky dívek jsme o něco zkrátily a zároveň jsme se snažily více pracovat s gradací, s energií a s celkovým temporytmem situace. Reakce ostatních dívek jsme zkonkretizovaly, aby dění na jevišti nebylo pro diváka jen zmateným a částečně

improvizovaným pobíháním, ale aby každá z dívek měla v dané situaci jasné jednání. Omezily jsme shánění zmíněných věcí mezi sebou, ale ponechaly jsme snahu o splnění různých rad, které dívky ze středu arény dostávaly. Určily jsme si, které z dívek na jaké repliky a jak reagují. Každá z nich si také měla všimnout toho, jak už pak jednotlivé rady nestíhá plnit, protože přicházejí moc rychle za sebou. V kombinaci se sháněním toho, co děvčata nemají, ale podle pokynů by mít měly, a vyhazováním účtenek, pak přišlo u každé z dívek přirozené zrychlení. Společně s upřesněním, jaké by měly být postavy YouTuberek, situace nabyla většího spádu a svižnosti. I tak jsme ale nadále musely této části inscenace věnovat více pozornosti, protože se při nedostatku energie dívek mohlo lehce stát, že situace působila monotónně, což pak mělo vliv i na celkový temporytmus inscenace.

Další situací, která vyžadovala naši pozornost, pak byla ta, v níž se děvčata vzájemně upozorňují na své nedostatky. Při prvních reprízách občas docházelo k nepříjemné a nepřiměřené gradaci. Děvčata se snažila situaci vystupňovat pouze hlasitostí, což s sebou přineslo jen nepříjemné křičení bez efektu samotné gradace. Při práci na této situaci jsme si tedy musely připomenout, s jakou motivací si to vzájemně říkají. Také jsme pracovaly s rytmem, který jednotlivými replikami vzniká. Ve chvíli, kdy děvčata odnášejí své stoličky doprostřed arény a vyjmenovávají, co by na každé z nich mělo být jinak, nastával v prvních reprízách hlučný chaos, ve kterém nebylo možné slyšet žádnou z dívek. Situace byla zmatená i pro děvčata, protože nevěděla, kdy se vrátit zpět na své původní místo. Jednotlivé repliky, které děvčata říkají přes sebe, jsme se tedy rozhodly úplně ztišit. Po chvilkovém pátrání uprostřed se pak jedna po druhé vrací zpět na své místo i s replikou, ve které sděluje, co by na ní podle jejího okolí mělo být jinak. Situace se nám tímto krokem zpřehlednila, zrytmizovala a má určitě plynulejší zakončení než předtím.

9.4. Statičnost situace

Drobné úpravy jsme udělaly také u situace s diskusí, kdy si dívky vzájemně radí, jak zhubnout. (K porovnání viz. DVD příloha – původní situace na záznamu z festivalu Na(ne)čisto, změna v situaci patrná na záznamu z Nahlížení.) Stejně jako u YouTube jsme také zde měly problém s množstvím nasbíraného materiálu, který jsme chtěly co nejvíce využít. Bohužel pak ale došlo k přílišné

statičnosti a monotónnosti situace. Původní repliky jsme ponechaly, ale zkrátily jsme je tak, aby v nich bylo obsažené jen základní sdělení. K tomu jsme pak ještě přidaly stručné tipy, se kterými se vždy každá z dívek postaví a vytvoří tak společně na Lindu, která je uprostřed, větší tlak. Také díky pohybu působí závěr situace o něco dynamičtěji.

9.5. Závěr inscenace

Pro nás celkem výraznou změnu jsme také udělaly v úplném závěru inscenace, kdy se děvčata vracejí zpět do středu arény pro své stoličky. V původní, premiérové verzi inscenace, jsme měly závěr postavený následovně. Děvčata se po zmíněných dietách a cvičení každá soustředila sama na sebe, snažila se dělat vše pro to, aby splnila požadavky provázející inscenaci. Poté se rozezněly všechny nahrávky přes sebe, dívky si ověřily, že už by vyřčené měly splňovat, každá si vzala jednu ze stoliček a odnesla ji na své místo. Následovalo posazení na stoličku a replika: *„Jsem už konečně hezká?“*. Ve zmíněné verzi mi ale chyběl větší důraz na to, že už se dívky opravdu po dlouhé cestě rozhodly jít zpět, pro svou stoličku – pro ten svůj „problém“. Také na mě původní závěr působil až moc smířeně, což neodpovídalo pocitům dívek, které jsou z celého tohoto snažení spíše rozzlobené a zoufalé. Soustředění každé z děvčat na sebe a jejich snahu vyhovět všem požadavkům, jsme ponechaly původní. Když se ale rozezní nahrávky přes sebe, všechna děvčata se postupně dostanou zpět na své místo, zastaví se a po celém dlouhém procesu „zkrášlování“ se opět podívají do zrcadla. Poté se vydávají zpět ke svým stoličkám a už s konkrétním pocitem, který si pojmenovala každá sama, odnáší postupně stoličky zpět na své místo. Pohyb provází i otázka, směřující ke společnosti: *„Už vám to stačí?“*, *„Co dalšího se vám na mě ještě nelíbí?“* atd. Poté, co mají všechna děvčata své stoličky na místě, se na ně opět posadí. Následuje otázka, která inscenaci ukončí: *„Jsem už konečně hezká?“*

9.6. Přínos jednotlivých změn pro inscenaci

Během reprízování inscenace jsme přistoupily k několika větším, či menším úpravám. Myslím si, že posouvat inscenaci stále dál pro nás všechny bylo velmi důležité. Zároveň byla stále živá, samozřejmě nejen díky provedeným změnám. Především to tak bylo díky touze děvčat sdělovat své téma prostřednictvím inscenace stále dál. Bezprostředně po premiéře inscenace pro mě bylo těžké do

tvaru sáhnout a něco v něm změnit, i když jsem si uvědomovala, že je to nezbytné. Nevěděla jsem, jak na to ani pedagogicky, ani režijně. Děvčata mi v tom ale byla velmi nápomocná a společně jsme pak vždy našly cestu, kudy na to. S postupem času už to pak pro nás všechny bylo snazší a podněty pro jednotlivé změny už přicházely i zevnitř skupiny.

10. Reflexe procesu

V rámci shrnutí celého procesu práce na inscenaci, jejího reprízování i následného vývoje, jsem děvčata požádala o reflexi formou zodpovězení několika otázek. Jejich odpovědi jsem po přijetí přiložila do přílohy bakalářské práce. Ráda bych zde zhruba shrnula, jak na mě působí jejich hlavní dojmy celého procesu.

Na otázku, co děvčatům proces dal a vzal, většina z nich odpověděla, že se díky práci na inscenaci zásadně změnilo jejich vnímání sebe sama i svého okolí. Došly k závěru, že je důležité naučit se lidi přijímat takové, jací jsou, a už vůbec je nesoudit podle toho, jak vypadají. Uvědomily si, že příliš řešit svůj vzhled a že snažit se měnit jen kvůli tomu, že někdo není spokojený s tím, jak vypadáme, je úplně zbytečné. Začaly téma vnímat více s nadhledem a lehkostí. Popisují, že bychom se všichni měli naučit žít s tím, jací jsme, a pokud chceme něco měnit, měli bychom to dělat jen pro sebe.

Další otázka, na jejíž odpovědi bych ráda reagovala, se týká vývoje samotné inscenace nebo postoje děvčat v průběhu reprízování. Dívky ve svých reflexích zmínily výrazný posun v přemýšlení o sobě samé a jejich postupné dospívání, které bylo provázeno vývojem inscenace. Zmínily i souhru kolektivu a vzájemnou blízkost a důvěru, která se postupně prohlubovala. Některá z děvčat také zhodnotila, že je reprízování inscenace důležité vzhledem k informování, přemýšlení a následným rozhovorům o problematice s okolím. Velký počet dívek si podle nich pořád tématem intenzivně prochází a bylo by dobré, aby se o tom obecně více hovořilo. Jako přínosné děvčata označují i herecké a hlasové dovednosti, které jim práce na inscenaci zprostředkovala.

Z mého pohledu byl celý proces pro skupinu i pro mě samotnou velmi podstatný a jeho důležitost si všechny uvědomujeme. Bylo pro mě zajímavé sledovat děvčata a jejich přístup k inscenaci během celého roku a půl práce. Jejich postoj byl nejdříve opatrný, poté velmi otevřený, za inscenací si stály a chtěly jejím prostřednictvím své téma co nejvíce sdělovat. Nakonec jsem mohla být svědkem velké proměny, která se v nich odehrála a která jim přinesla jisté zklidnění a smíření. Dnes jsou už všechna děvčata mnohem sebejistější, jsou k sobě velmi upřímná a vzájemně se podporují. Myslím si, že se díky procesu a následnému vývoji inscenace v souboru vytvořily silné vztahy, které budou pro děvčata oporou i v budoucnu.

Závěr

Během procesu tvorby inscenace jsme se nejdříve intenzivně soustředily na zmapování tématu v rámci konkrétních prožitků a vzpomínek děvčat. S těmi jsme pak dál pracovaly formou dlouhých diskusí. Soustředily jsme se na materiál týkající se tématu a ten jsme pak postupně shromažďovaly. Hledaly jsme nejzásadnějšího činitele, který má na děvčata a jejich vnímání sebe sama největší vliv. Došly jsme k závěru, že zdrojem pochybností dívek a jejich podceňování je společnost, jež je přesvědčená o určitém vizuálním schématu, které by měla děvčata splňovat. Na tomto základu jsme tedy postavily rámec inscenace, ten je tvořený nahrávkami blízkých i neznámých lidí, kteří děvčata obklopují. Výpovědi jejich okolí je postupně navádí k tomu, jaké by měly být, a to se dívky snaží splnit. Konkrétní situace v inscenaci jsou postavené na jednotlivých materiálech, které jsme při procesu objevily a pak s nimi dál pracovaly. Převážně je inscenace ale tvořená osobními prožitky a autorskými výpověďmi. Při tomto způsobu práce bylo nutné vytvořit bezpečné, podporující a hlavně důvěrné prostředí. Uvědomuji si, že pokud by tomu tak nebylo, zajisté by nedošlo k upřímnému sdílení skupiny, proces by pro ni nebyl přínosný, ale nepříjemný a inscenace by postrádala autenticitu. Pracovaly jsme spolu tedy s opatrností, ale zároveň s jistou dávkou humoru a nadsázky. Pokud bychom se v těžkosti tématu topily, zajisté by to nevedlo k dalšímu rozvoji děvčat.

Při práci s tématem jsem si uvědomovala, že je samozřejmě velmi podstatný proces, zároveň jsem ale také byla přesvědčená o tom, že se skupinou musíme dojít k výstupu před lidmi. S dalším časem stráveným nad procesem vytváření a stavění inscenace se začala naléhavost sdělení stupňovat. Bylo to, jako kdyby už děvčatům nestačilo jen sdělit si své dojmy ve skupině, ale naopak potřebovaly na téma upozornit své okolí, vyjít s ním ven a sdílet ho se všemi. Od skupiny přicházely stále nové podněty, a tak už šlo pak samotné stavění inscenace velmi rychle a plynule. Inscenaci jsme měly možnost zahrát mnohokrát, v mnoha různých prostředích a pro různé publikum. Mohu s jistotou konstatovat, že každé hraní nám přineslo nové zkušenosti a podněty k přemýšlení a další práci. Samotné reprízování bylo velmi důležité pro další vývoj skupiny v rámci sdělovaného tématu. S dalšími reprízami jsem na děvčatech začala vnímat větší jistotu, stabilitu a postupné uklidnění a smíření. Reprízování inscenace děvčatům umožnilo pravidelně promlouvat k divákům a

sdělovat jim to, co tolik sdělit potřebovala. V neposlední řadě jsme se také naučily pracovat s nelehkou arénou. Posílily jsme herecký i hlasový projev souboru a zásadně zapracovaly na celkovém naladění souboru na jevišti i mimo něj. V posledních reprízách už se pak ukázalo, že se autorská inscenace pojednávající o aktuálním tématu skupiny proměňuje s jejím vývojem. Děvčata mi potvrdila mou domněnku, že se během posledních dvou repríz zásadně změnil jejich vztah k inscenaci. Už se totiž začaly samy vnímat jinak, přijaly samy sebe se vším, co k nim patří. To je proměna, na které má Puš Ap také svůj podíl, a já jsem velmi vděčná za to, že to tak mohlo být.

Co se týká mých pedagogických zkušeností, byl pro mě Puš Ap i jeho vývoj velmi přínosný. Díky děvčatům a jejich otevřenosti a důvěře jsem měla možnost pracovat s velmi citlivým tématem, což ode mě vyžadovalo velkou opatrnost. Má nejistota týkající se inscenační práce se skupinou se během procesu úplně vytratila. Věřila jsem, že se s dívkami procesem vzájemně provedeme a má očekávání se splnila. Když zpětně hodnotím celý proces, je nutné poznamenat, že celý soubor zvládl být vůči sobě po celou dobu maximálně empatický a tolerantní. Zároveň ani jedna z dívek nikdy nezaváhala o tom, zda má ostatním něco sdělit nebo zda se intimní informace nedostanou ze souboru ven. Během hereckých i hlasových cvičení se děvčata snažila, byla soustředěná a do veškerých aktivit šla naplno. Díky reprízování inscenace si také vyzkoušela hraní v různých prostorách a zase pozvedla svou hereckou vybavenost. I pro mě bylo zajímavé zjišťovat, jak musí být pedagog pohotový a umět improvizovat v situacích, kdy na místě není vše tak, jak má. Naučila jsem se také důsledněji připravovat na jednotlivé lekce, protože to inscenované téma opravdu vyžadovalo. Důležitou roli v celém procesu hrála zajisté motivace každé z nás a vzájemná důvěra. Věřím, že tyto dvě složky budou i dál provázet naši společnou práci v souboru.

Seznam literatury

KRÖSCHLOVÁ, Eva. *Jevištní pohyb: herecká pohybová výchova*. 5. doplněné vydání. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2015. ISBN 978-80-7331-343-2.

PALARČÍKOVÁ, Alena. *Tygr v oku aneb O tvorbě inscenace s dětmi a mládeží*. Praha: STD; Společnost Amatérské divadlo a svět, 2001. 144 s. ISBN 80-901660-5-9.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

Seznam pramenů

HULÁK, Jakub. *Deník dětské scény 0. Z krajských přehlídek*. Svitavy, 2018.

HULÁK, Jakub. *29. ročník Nahlížení přinesl generační výměnu. Tvořivá dramatika 1/2019*. Praha: NIPOS –pracoviště ARTAMA ve spolupráci se STD a KVD DAMU, 2019.

ZBORNÍK, František. *Divadlo hrané dětmi, jež hledá svůj inscenační klíč, aby děti nechtěly hrát jako dospělí, aby zůstaly dětmi, přitom aby inscenace nerezignovala na divadelní zážitek*. Tvořivá dramatika 2/2013. Praha: NIPOS – pracoviště ARTAMA ve spolupráci se STD a KVD DAMU, 2013.

Zbytky – Puš ap – NaNečisto. NaNečisto – Divadelní přehlídka NaNečisto [online]. Dostupné z: <https://www.nanecisto.eu/2018/03/11/zbytky-pus-ap/>

Přílohy

Příloha číslo 1 – scénář k inscenaci Puš Ap.

Puš Ap

(Do tmy se pustí nahrávky: „Ideální holka by měla být usměvavá, veselá, přátelská. Umět všem pomáhat, ochotná pomoci vždycky.“, „Ideální holka by měla mít jiskru, šmrnc, neměla by zkazit žádnou zábavu, měla by být chytrá, pravdomluvná a měla by být sympatická.“, „Pro mě je důležitější, aby byla hezká uvnitř než navenek, protože ono se to nitro odráží navenek. Hezká holka je dobrý člověk, a když se hezky upraví a usměje, tak je hezká každá mladá holka.“ Rozsvěcí se, postupně se všichni postaví, otáčí se k divákům a dělají si culík, nahrávky končí. Zpěv „Shape of you“ a upravování. S promluvou vždy krok dopředu.)

Klára: Jsem hodná.

Anička: Jsem zábavná.

Dia: Nezkazím žádnou legraci.

Helča: Ráda pomáhám lidem.

Péťa: Jsem optimista.

Janča: Jsem empatická.

Míša: Stojím si za svým názorem.

Denča: Jsem usměvavá.

Linda: Jsem přátelská

(Všichni zdraví a posadí se do kruhu čelem k divákům. Áňa a Klára udělají pozdrav a také se posadí. Janča se otočí na Míšu.)

Janča: Viděla jsi, ten Lucky novej účes? To je fakt hrozný.

(Míša se otočí na Lindu a přeříká jí drb, ale trochu to pozmění. Takhle se to zrychluje do šumu.)

Denča: Slyšela jsi, že Lucka se nechala ostříhat na ježka?

(Klára se otočí na Janču.)

Klára: Slyšela jsi, že Lucka má nového ježka?

Janča: Jé, neslyšela. To je hezký.

Helča: Holky, já jsem slyšela, že Hanka šla včera na rande s hodně, ale hodně mírným podprůměrákem.

Holky: No to snad ne, Hani.

Áňa: Co je to podprůměrákem?

Klára: To je dělení kluků.

Helča: Máš podprůměr, průměr a nadprůměr.

Janča: A každá ta třída se ještě dělí na lepší, střední a horší. *(Postaví se a jde k Aničce. Rozhlédne se do davu a ukáže na nějakého pána.)* Třeba támhleto, to je úplně typickej nadprůměrák. Hele vidíš, jak se směje? Asi se mu líbím.

Péta: Tak na toho si nevěř.

Janča: Hele ty moc nemluv s těma stehnama.

Linda: No a co teprve ty? Takovej drátek do do betonu.

Janča: Nikdo není dokonalej.

(Zvedají se a jdou ke svým židličkám. Spustí se nahrávky: „Samozřejmě musí mít hezký oči, úsměv, vlasy, obličej samozřejmě celkově, hezký tělo a tak.“, „Modrý oči, bruneta.“, „Má hezkou postavu, hezkej obličej. Umí se i nalíčit, protože to je taky důležitý, to já neumím no... Tak já nevím, co ještě by měla mít.“ Upravují se směrem do lidí. Janča, Klára a Áňa se po skončení nahrávek otočí a jdou doprostřed. Otočí se zády k sobě, čelem k divákům.)

J, K, A: Takže, ahoj všichni.

K: Dnes vás naučím, jak se správně líčit.

J: Ukážu vám, jak správně sladit váš outfit.

A: A jak na krásné a zdravé vlasy.

K: Každá pleť potřebuje výživu. Takže naše líčení začneme speciálním krémem na výživu pleti.

(Ostatní postupně odhazují účtenky a plní povely YouTuberek.)

J: Spodní prádlo je základ všeho - musí být pohodlné, přiléhavé ale hlavně pořádně sexy.

A: Jistě jste si už všimli, že jsou mé vlasy krásné, pevné a lesklé. Je to díky diamantovému šampónu, který nejen zpevňuje vlasy, ale taky zabraňuje jejich třepení.

(Krok. Pomalu chodí dokola, pak postupně zrychlují.)

K: Dále si nanese make-up. Vyberte ale takový, aby seděl k odstínu vaší pleti.

J: Barvu svých ponožek vždy ladím k barvě svého trika. Z dálky to vypadá prostě božsky.

A: Jakmile přejdeme na fénování, vždy fénujeme odspoda nahoru, aby vlasy nabraly větší objem a hustotu.

K: Nyní si uděláme kontury. Jasnější na rozjasnění pleti a narůžovělý na kruhy pod očima.

J: Nezapomeňte, váš styl vyjadřuje vaši osobnost.

A: Každá žena se chce ve společnosti líbit, a proto si žehlí nebo kulmuje vlasy. Za mě je doporučuju spíše nakulmovat, ať jste středem pozornosti.

K: Pokud nemáte objemné rty, tak to vůbec nevádí. Na to je jednoduchý trik. Vezmeme skleničku, nasajeme ji na rty a po chvílce sundáme. No a máte krásně objemné rty!

J: Jestli se vám zdá váš outfit moc nudný, nezoufejte. Velký výstřih zachrání úplně všechno, pokud si ho nemůžete dovolit, můžete jej lehce vykonturovat.

A: Jestli doma nenajdete žehličku na vlasy, nevádí, u mámy ve skříni určitě nějakou tu žehličku na prádlo najdete.

(Chodí v kruhu a opakuje, nejdříve potichu: „kecy“. Ostatní shánějí věci, které YouTuberky zmínily, plní jejich pokyny a vyhazují víc a víc účtenek.)

J,A,K: Kecy!

K: Tak to bude pro dnešek vše.

J: Pokud se vám video líbilo, zanechte mi tady like.

A: A dolů do komentářů mi můžete napsat nějaký váš názor

K: Sdílejte mezi své blízké kamarády.

J: Odkazy na všechny produkty použité ve videu najdete dole v infoboxu.

A: A u dalšího videa

A,K,J: Ahoj!

(Sednou si před židle. Každý si vezme účtenku a napíše na ní částku za určitý produkt. Postupně říkají své částky a dávají si účtenku před čelo.)

Klára: 2000,-

Áňa: 1000,-

Dia: 1200,-

Helča: 8000,-

Péta: 2000,-

Janča: 1600,-

Míša: 7000,-

Denča: 400,-

Linda: 500,-

Klára: 2000,- za make up

Áňa: 1000,- za deodoranty

Dia: 1200,- za tělová mléka

Helča: 8000,- za krémy

Péta: 2000,- za řasenky

Janča: 1600,- za odličovače

Míša: 7000,- za rtěnky

Denča: 400,- za pleťové masky

Linda: 500,- za oční stíny

(Všichni zmačkají účtenku a zahodí ji doprostřed arény.)

Všichni: 24 150,- za rok.

(Spustí se nahrávky: „Tak hezká holka aby byla plnoštíhlá, ne úplně hubená, taková štíhlejší, vyšší, nohatá.“, „Hezkej zadek, hezký prsa.“, „Blondátá, hezká, krásná, chytrá, hodná, s krásnýma očima a krásným tělem.“.)

Denča: Jsem usměvavá

Všichni: Ale máš velkej zadek.

Dia: Nezkazím žádnou legraci.

Všichni: Ale máš odstáté uši.

Péta: Jsem optimista.

Všichni: Ale máš tlustý stehna.

Janča: Jsem empatická.

Všichni: Jsi vyhublá.

Áňa: Jsem zábavná.

Všichni: Nemáš obočí.

Míša: Stojím si za svým názorem.

Všichni: Máš velkej nos.

Helča: Ráda pomáhám lidem.

Všichni: Nemáš prsa.

Linda: Jsem přátelská.

Všichni: Jsi moc malá.

Klára: Jsem hodná.

Všichni: Jsi hnusná!

(Odnesejí židliček doprostřed.)

Všichni *(přes sebe a zároveň chodí přes židle uprostřed)*: Měla bych mít modré oči. Měla bych mít dlouhé vlasy. Měla bych být blondýna...

(S větou se každá vrací na své místo.)

Klára: Měla bych být blondýna.

Áňa: Měla bych mít výraznější obočí.

Helča: Měla bych mít větší zadek.

Míša: Měla bych mít hezčí vlasy.

Janča: Měla bych mít větší prsa.

Dia: Měla bych mít delší nohy.

Péťa: Měla bych mít menší stehna.

Denča: Měla bych být hubenější.

Linda: Měla bych být vyšší.

Všichni: Problém. *(Nahrávky puštěné přes sebe. Sednou si na zem. Linda si stoupá.)*

Linda: Ahoj holky, potřebuju rychlou radu. Včera mě jeden kluk pozval do bazénu, jsem do něho zamilovaná už dva dny, takže je to vážný. Jenže kdyby mě pozval třeba do kina. Teď potřebuju do týdne zhubnout pět kilo. Dávejte rady, prosím.

(Každý, kdo na Lindu mluví, si stoupá.)

Péťa: Tak tohle úplně nesnáším. Celý život nic neděláš a potom: „Potřebuju zhubnout pět kilo, dávejte rady, prosím.“

Linda: Vůbec mě neznáš, jak můžeš vědět, že nic nedělám.

Péťa: Prostě nežer. Ale ty už máš na to vlastně jen týden. Tak to doufám, že se tvému idolovi líbí tlusté holky.

Linda: Hm, tak děkuju. Někdo další?

Míša: Měla bys začít cvičit. Teď bude víkend, tak jenom jez, spi a cvič. Ráno, dopoledne, odpoledne, večer i v noci. Dělej dřepy, angličáky, kliky, sedy-lehy, běžej venku i doma. Ale hlavně to nepřeháněj!

Denča: Začni chodit do fitka a objednej si osobní trenérku.

Helča: Nejez. Já už jsem třeba nejedla pět dní.

Dia: Jdi na stránku killtrep99.com. Vyplň formulář a domů ti přijdou pilulky. Na 99% zaručená úspěšnost.

Janča: Nemusíš se kvůli němu měnit, jsi krásná taková, jaká jsi.

Áňa: Zkus mléčnou dietu. Budeš jíst jen mléčné výrobky. Hlavně jogurty a sýry.

Klára: Tohle všechno jsou žvásty. Až večer půjdeš spát olep si břicho lepící páskou, hodně pevně, přes noc se ti stáhne žaludek a tím pádem budeš mít potřebu méně jíst.

(Každá se ještě postaví s jednou větou, až stojí všechny kolem Lindy.)

Péťa: Pij jen vodu.

Míša: Mléčná dieta.

Denča: Jez pětkrát denně.

Helča: Jez jenom bílkoviny.

Dia: Nepij slazené nápoje.

Janča: Nepřežírej se.

Áňa: Jez hodně vitamínů.

Klárka: Citrónová dieta.

Všichni: Stojí to za to.

(Linda jde dolů ze stoliček, hudba, začínají se protahovat, pak cvičit. Hudba stále hraje, jen se ztiší.)

Klára: Citrónová dieta. Ke snídani si dáte plátek citrónu. K obědu půlku citrónu. Ke svačině kůru z citrónu. K večeři celý citrón. Pokud budeme mít žízeň, tak budeme pít pouze citrónovou šťávu.

(Chodí dokola a rozdává citrón. Sedne si.)

Péťa: Pojdme zkusit 30ti denní výzvu. Spočívá to v tom, že budeme 30 dnů dělat jen dřepy. *(Dělají dřepy. Zůstanou ve stronzu.)*

Helča: Tak za mě je nejučinnější půlová dieta. Vždy když si vezmete nějaké jídlo, rozpůlíte si ho na dvě části. Třeba čokoláda, jednu část si sníte a druhou vyhodíte. Protože půlka jídla, půlka kalorií.

(Chodí dokola, dává půlku čokolády a sedá si.)

Denča: Holky, já už nemůžu. Pojdme dělat něco klidnějšího. Třeba jógu.

(Dělají pozici na jógu a zůstávají ve stronzu.)

Áňa: Kyslíková dieta. Kyslíková dieta je, podle mě, nejlepší v tom, že se najdete kdekoli a kdykoli. Váš jídelníček by se měl skládat z kyslíku, kyslíku, kyslíku a především kyslíku. Pokud budete mít hlad, může vstřebat energii ze slunečního světla.

(Chodí dokola a posadí se.)

Míša: Tohle nepomáhá.

Dia: Pojdme třeba posilovat!

(Zvedají židličky a zůstávají ve stronzu.)

Linda: Tak na tohle všechno rychle zapomeňte. To nejlepší, co můžete udělat, je vyzkoušet vatovou dietu. Vezmeme si vatový tamponěk a namočíme ho ideálně do pomerančové šťávy, jelikož ta má málo kalorií a hodně vitamínů.

Potom vatový tamponek spolknete a on se vám v žaludku tak příjemně nafoukne a zaplní ho. Během diety nebudete vůbec pociťovat hlad.

(Rozdává vatu, nabízí ji divákům. Všechny dívky začnou plnit různé diety a cvičí, malují se, dělají se všechny proměny, které byly v představení zmíněné, spustí se nahrávky jedna přes druhou. Zastavení. Jdou zpět doprostřed ke své židli. Každá si bere svou židli zpět na místo.)

Linda: Jste spokojeni?

Denča: Mám už ideální postavu?

Dia: Už to stačí?

Janča: Měla bych víc makat?

Áňa: Co ještě vám na mě vadí?

Péta: Je to takhle lepší?

Klárka: Už je to dost?

Míša: Co dalšího bych měla změnit?

Helča: Už se vám konečně líbím?

Všichni: *(posadí se na své stoličky)* Jsem už konečně hezká?

(Tma.)

Příloha číslo 2 – Reflexe skupiny

Otázky pro soubor

Jak by ses k představení vyjádřila? Co Ti to dalo a vzalo?

Vzpomínáš na nějaké konkrétní chvíle z procesu vzniku inscenace? A proč/Z jakého důvodu?

Jak a v čem vnímáš svůj podíl na vzniku inscenace? Do jaké míry se cítíš jako autorka a v čem?

Pociťuješ ještě nějaký další vývoj inscenace/případně svého postoje v průběhu reprízování?

Chtěla by ses ještě jakkoliv vyjádřit k představení? Můžeš napsat cokoliv – něco k tématu, procesu a inscenační práci, hraní/reprízování?

Reflexe – Linda

Inscenace mi pomohla podívat se na téma „vzhled“ s jistým odstupem, ale zároveň tak, že jsem se se situacemi stále ztotožňovala a viděla v nich sebe. Postupně jsem si v hlavě srovnala, co jsem dělala špatně, že jsem stále nebyla spokojená. Je to klišé, ale proces tohoto představení mě přivedl na cestu sebelásky. Řešily jsme citlivé téma s humorem a tak mně postupně došlo, že bych vzhled neměla brát tolik vážně. Uvědomila jsem si, že v rámci mého vzhledu se nemám k ničemu nechat nutit a dělat to, co já uznám za vhodné. Pokud se zamyslím nad tím, jaký bych k sobě teď měla vztah bez Puš Ap, dojdou k názoru, že bych rozhodně nebyla tak daleko a v rámci možností ne takto spokojená.

Vybaví se mi první hodina, kdy jsme s tématem začínali pracovat, po učebně jsme rozmístili papíry a fixy, na které jsme psali myšlenky týkající se vzhledu, které nám denně běhají hlavou. Když jsme si je poté četly, bylo to svým způsobem nepříjemné, ale poté osvobozující, jelikož se několikrát naše problémy shodovaly. Poté si vzpomenu na hodinu, kdy jsme přicházeli s extrémy. Některé případy mne šokovaly, najednou jsem byla šťastná, že nemám potřebu zacházet až tak daleko. Po pár reprízách jsem došla i k tomu, že sníst celou pizzu jednou za čas není konec světa, což, řekla bych, slušně vystihuje, kam mne celá inscenace posunula ve vztahu k mému vzhledu.

Toto téma pro mě prostě bylo velmi aktuální, takže mne ani nenapadlo nic jiného než v představení nechat kousek sebe. Všechny jsme něčím přispěly, možná někdo víc a někdo míň podle toho, jak moc to kdo řešil, ale určitě úplně každá jsme měla něco na srdci. Jako autor se cítím, ale přijde mi zvláštní mluvit jen o mně, dokonce si ani nepřijdu jako jeden z autorů. Pokud by se mě někdo zeptal, kdo je autor inscenace, odpovím mu, že náš soubor, ne já a mé kamarádky, budu o nás uvažovat jako o celku.

Nedávno jsem viděla záznam z premiéry a řekla bych, že se některým z nás podařilo odhodit pár hereckých zlovyků. V průběhu repríz se také zocelila celková atmosféra inscenace, a přestože sama k sobě má pravděpodobně každá z nás naprosto odlišný vztah, můžu s jistotou říct, že jsme se naladily na stejnou vlnu. Můj proces v průběhu byl převážně o změně postoje, ale o tom jsem se již zmiňovala.

Libí se mi, že inscenace nezůstala stát na jednom místě, ale že jsme ji společně s námi rozvíjely. Sama stále nechápu, jak jsme kolektivně dostaly ke stejnému „klíči“, kterým budeme téma zpracovávat. Nejdříve se mi zdálo poněkud obtížné se k tomuto tématu vyjadřovat, ale přistupovaly jsme k sobě velmi přátelsky, když jsme řešili osobní věci, takže poté už jsem se nebála.

Reflexe – Jana

Nedá se říct, že by mi to něco vzalo, rozhodně se změnil můj pohled k pojmu KRÁSA. Dříve jsem často soudila lidi pouze na základě vzhledu, ale dnes se tomu snažím vyhnout. Každý je krásný takový, jaký je a nemá cenu se kvůli svému okolí měnit – tuto větu jsem slyšela tolikrát, až jsem ji nakonec sama uvěřila. Občas se naivně říká, že na zevnějšku nezáleží, ale nejen díky nahrávkám, které jsem musela sbírat od různých lidí, se mi potvrdilo, že záleží. Práce na této inscenaci mi pomohla více přijmout samu sebe a přestat se řídit cizími názory.

Vzpomínám. Moc ráda. Nejvíce mě vždy bavilo zastavovat cizí lidi a nahrávat jejich odpovědi na otázku, jaká je podle nich ideální holka. Jednou před dramáčkem jsem zastavila kluka (zhruba o dva roky staršího), zeptala se ho a on odpověděl: „Stejná jako ty, kočička!“. V tu chvíli jsem se mohla popukat smíchy. Také mě hodně bavilo hledání nejrůznějších diet a různých statistik. Nejsilnější okamžik pro mne ale byl, když jsem se musela podívat sama na sebe a zkritizovat svoje tělo... Je hodně věcí, které na sobě nemám ráda, ale přiznat

si to a říct to veřejně je těžké. Bylo to psychicky náročné, ale posunulo mě to dál.

Dílo vychází z nás všech. Myslím, že jsem byla po celou tvorbu aktivní a navrhovala jsem různé kreativní návrhy. Snažila jsem plnit úkoly a neustále jsem nad tímto tématem přemýšlela.

Pociťuji. Na začátku bylo toto téma pro mne velmi aktuální, dnes tomu tak není. Už to tolik neřeším, ale pořád mě to trápí. Když reprízujeme, dívám se na to s nadhledem.

Tuto hru mám moc ráda. Mám k ní jisté citové pouto a bude mě mrzet, až se s ní rozloučíme. Ve Zbytkách jsme skvělý kolektiv, ti lidé mi jsou neskutečně blízcí.

Reflexe – Klára

Puš Ap mi dal do života spousty věcí! Hlavně to, že nemá cenu tolik řešit vzhled a brát si k sobě názory svého okolí. Člověk by se neměl měnit kvůli někomu. Pokud chce něco změnit, ať to dělá pro sebe!

Také jsem si musela víc všimnout svých "chyb". Nejprve to bylo trochu zvláštní.. Avšak v průběhu vývoje to začalo být víc a víc přirozené a vlastně nepodstatné. Každý má "chyby" a neměl by si je tolik brát. Díky širšímu prozkoumání tématu a vzniku inscenace už tolik neřeším svůj vzhled. A jsem s tím spokojená!

Proces byl velice příjemný a zábavný. Odhalily jsme si navzájem naše "chyby", které nám na sobě vadí. Rozhodně jsme se tak více otevřely sobě navzájem a utužilo to náš kolektiv. Moje snad nejoblíbenější chvíle z procesu je, když jsme vymýšlely situaci s Youtuberkami. Celý soubor se společně zamyslel, co by mohlo jít dál. Nakonec z jednoho nápadu od věci vznikla celá situace. Taky jsme se u toho pořádně nasmály! Podobných chvil je spousta.

Občas jsme se musely ponořit hlouběji do tématu a našich osobních záležitostí, co se týče vzhledu. Ze začátku to bylo možná trochu nepříjemné a osobní, ale, díky našemu skvělému kolektivu, jsme se dokázaly uvolnit a mluvit spolu otevřeně.

Dle mého má každá svůj podíl na vzniku představení. Stačí už jen to, že každá si musela přiznat své "chyby" a jít s nimi rovnou na jeviště! Společná práce a hlavně komunikace velmi přispěla k vytvoření Puš Ap. Kdybych si měla vybrat, kdo má největší podíl na vzniku, musela bych poukázat na celý náš soubor.

Velice zajímavé bylo hledání a prozkoumávání materiálů. Objevily jsme nejrůznější rady, diety, metody na hubnutí a další "užitečné" rady. Některé věci byly opravdu šílené, že nám rozum stál nad tím, že je někdo opravdu ochotný něco takového dělat. Snad každé došlo, že to není nutné a měly bychom být spokojeny samy se sebou.

Pro nás, nebo alespoň pro mě, už to není úplně aktuální téma. Možná protože jsem si díky tomu uvědomila pár věcí o vzhledu, nebo to přestala tolik řešit! Ale stále jsem moc ráda, když máme s Puš Ap reprízu!

Reflexe – Anna

Můj největší problém bylo vždy nevýrazné obočí, vždy když jsem byla v nové společnosti, padla otázka "kde máš obočí?" Dělal mě to smutnou a zároveň našťvanou. Ale Puš Ap mi tak nějak dokázal, že si toho všimám a ignorovat to, nebo se tomu prostě zasmát...

Vzpomínám si na jednu věc z procesu. Říkaly jsme si s holkama návrhy, co by v inscenaci mohly být. Padly různé návrhy, použít barvy, make-up, naše vlastní údaje o váze, výšce a vzpomínkách. Nakonec jsme se dopracovaly k tomu, pracovat s make-upem, vzpomínkami a internetem.

Myslím si, že každá z našeho souboru, na tom má stejný podíl. Jak v textu, tak v pohybu. Pokud bych si měla říct, jestli jsem toho součástí, tak řeknu ano, ano jsem. Mám pocit, že jsem byla i jeden z lidí, kteří toto téma navrhoval na zpracování inscenace. Cítím se jako spoluautorka inscenace se svými kamarádkami ze souboru a naší učitelkou Bárou.

Myslím si, že tam kam jsme v inscenaci došly, je závěr. Asi bych to ani dále rozehrávat nechtěla. Takhle to je v mé komfortní zóně, a dál bych do svých problému, vzpomínek atd. zasahovat nechtěla.

Asi ne, jsem s tím spokojená, tak jak to je. Neříkám, že to je dokonalé. To vůbec není. Je tam možná potřeba doladit něco herecky, ale myslím si, že kdybychom to měnily, tak změny nemusí být nějak drastické.

Těším se, až si inscenaci znovu zopakujeme na jevišti.

Reflexe – Diana

Tohle představení mi dalo neskutečně moc, a celý proces jeho vývinu jsem si užívala a bavil mě. V průběhu vytváření jsme o jednotlivých problémech hovořily a pro mě se tak stala každá hodina takovým lékem. Všechno v Puš ap vychází

z nás a našich pocitů, a proto mi taky přišlo fajn to, že jsem vlastně každým hraním divákům sdělovala, co právě holky v mém věku řeší, jak se s tím vyrovnávají apod.

Vzpomínám si hned na svou první hodinu, kdy jsem přišla do třídy, a holky diskutovaly o tématech, která je zrovna zajímají a chtěly by o nich hrát. Když pak jedna z nich navrhla téma „vzhled“ tak jsem si řekla: „Jo to je pro mě taky aktuální, to bych taky ráda dělala“. Ale hned na to jsem si taky uvědomila, že to bude znamenat otevřít se před všemi a otevřeně o svých problémech mluvit. Nejdříve jsem to považovala za docela velké sousto se se vším takhle svěřovat, ale po chvíli jsem pochopila, že se není čeho bát, protože ostatní se mi tam tak otevřely. Tak jsem si prostě řekla, že do toho chci taky takhle jít. Přejde mi, že jsem se s holkama díky tomu i hodně sblížila a já osobně jsem se naučila být i víc otevřená.

Jak už jde asi poznat z předešlé odpovědi, tak na vzniku jsme se podílely opravdu všechny, každá prostě přispívala různými zajímavými nápady.

Určitě ano myslím, že každou další zkušeností z hraní Puš ap se každá z nás v něčem zlepšila a někam se posune. Já osobně u sebe třeba pociťuju, jak se mi postupně měnil pohled na to soudit lidi i sebe podle vzhledu. A jinak také samozřejmě například lepší zvládnání trémy, lepší artikulace apod.

Na závěr bych už snad chtěla říct opravdu jen to, že všechno tohle byl skvělý zážitek a supr zkušenost!

Reflexe – Helena

Protože Puš Ap je moje první představení, tak mě naučilo vžít se do role a zbavit se trémy před diváky. Dříve jsem hodně řešila svůj vzhled ale poté, co jsem se o něm začala bavit s ostatními ze souboru, zjistila jsem, že není tak důležitý.

Nejvíce si vzpomínám na začátky vytváření inscenace. Hledali jsme téma o čem hrát do té doby, než jedna z nás přinesla knížku o dietách. Po delší době jsme si zvolili téma vzhled. I když jsem většinu holek ze souboru ještě moc neznala, začaly jsme se navzájem svěřovat se svými problémy. Poté nás začala zajímat odpověď na otázku: Jaká je podle společnosti ideální holka? Ptali jsme se našich kamarádů, rodičů i náhodných lidí na ulicích a jejich odpovědi jsme později dosadili do inscenace. Také jedny z našich rekvizit jsou stovky účtenek, které jsme společně shromáždili.

Myslím si, že autorky jsme my všechny. Každá z nás přispěla do představení svojí myšlenkou, nebo osobním problémem se vzhledem. V první verzi našeho představení jsme měli vybrané tři určité vzpomínky z dob, kdy nás společnost přiměla, abychom se trápili vzhledem.

Určitě se můj postoj k hlavnímu tématu naší inscenace změnil. Jak jsem již psala, svůj vzhled už teď neřeším a pochopila jsem, že není nijak důležitý. Přesto ho ale v dnešní době řeší plno mých kamarádek a toto téma je aktuální. Myslím si, že i teď po delším odstupu naše inscenace poukazuje na problém společnosti a vzhledu, který je stále zde, a i někteří diváci se ztotožní nebo zamyslí nad hlavní myšlenkou Puš Ap.

Jsem ráda, že jsem se podílela na vzniku představení Puš Ap. Kromě vývoje inscenace, natáčení rozhovorů a vzájemnému svěřování bylo velmi zajímavé povídání s diváky, kteří nám po zhlédnutí představení přišli říct svůj názor.

Reflexe – Petra

Tohle téma pro mě bylo docela v jednu chvíli těžké. Díky Puš Apu a holkám se kterými jsme ho dělaly, jsem zjistila, že zabývat se tímhle tématem je docela blbost. Každá holka se musí naučit žít s tím jaká je.

Nejvíc si vzpomínám na víkendovku. Tam jsme se podle mě všichni strašně sblížily jako skupina. A celkově podle mého jsme udělaly skoro celé představení.

Každá jsme autorka Puš Apu. Všechny jsme se podle mého podílely stejně. Do velké míry.

Nejspíš jsme všichni z tohoto tématu dospěly.

Hraní Puš apu jsem si strašně užila. Bylo to moje první představení na, které snad nikdy nezapomenu.

Reflexe – Michaela

V nahrávkách jsem dostala spoustu zajímavých odpovědí na to, jak by měla holka vypadat. U některých jsem ani nevěděla, že to takhle někdo vnímá.

Asi to není vyloženě k inscenaci, ale já si pamatuju, jak jsem zapomněla text, který si od té doby už dobře pamatuju.

Nemyslím si, že jsem jediná autorka, jelikož celá inscenace pocházela z nás všech.

Myslím, že inscenace jako takové ne. Chtěly jsme párkrát něco změnit, ale nakonec jsme to neudělaly. A co se mě týká myslím si, že to změnilo můj pohled na sebe, já sice nikdy nebyla žádný módní guru, ale zjistila jsem, že se prostě nezavděčím všem.

Reflexe – Denisa

Dalo mi to mnoho věcí. Určitě mi to dalo schopnost neposlouchat ostatní a být sama sebou, protože každý člověk je originál a určitě nechce být kopií někoho nebo něčeho. A co mi to vzalo? Nejspíš iluzi, že lidé nejsou tak kritičtí vůči ostatním a jejich vzhledu.

Nejvíce si vzpomínám na získávání nahrávek od rodiny a náhodných lidí na ulici. Přišlo mi to jako dost silný zážitek, někdy až smutný, když jsem si uvědomila, jak musíte vypadat, abyste splňovala roli ideální dívky.

Nedokážu to takhle říci. Myslím si, že jsme se na tom s holkama shodly a že tak všichni máme podobný podíl na inscenaci. Jsem hrdá na to, že toho mohu být součástí.

Určitě pociťuji velký vývoj v inscenaci, co se týče pohledu na věc a celkově našeho hereckého výkonu.

Naše inscenace mě nutila hodně přemýšlet nad věcmi, nad kterými bych normálně moc nepřemýšlela. Nutila mě zkoumat věci ze všech úhlů pohledu a celkově být lepším člověkem. Konkrétně témata obsažená v naší inscenaci Puš ap jsou hodně řešené teenagery, proto si i myslím, že díky tomu zaujala hodně lidí.

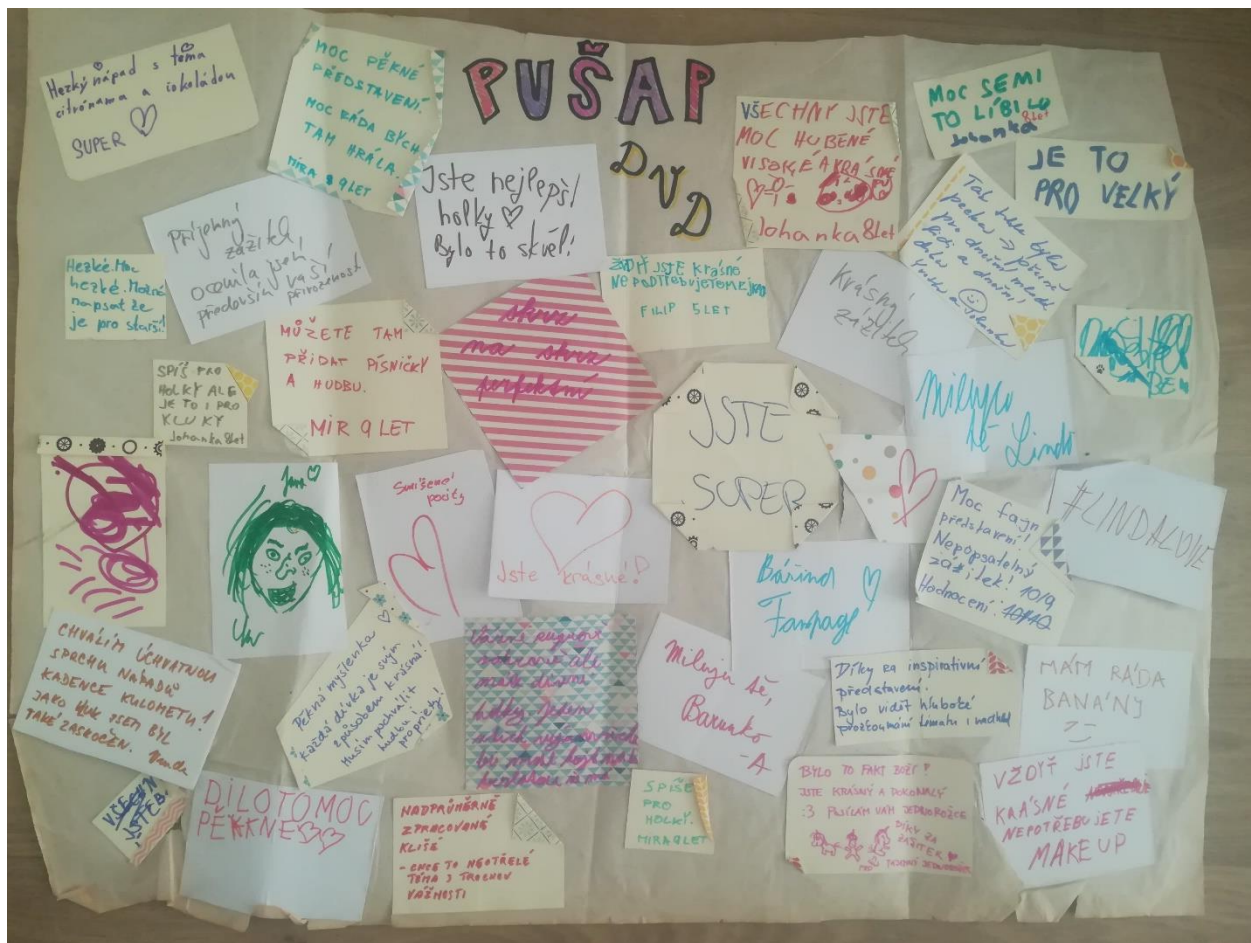
Příloha číslo 3 – fotografie z inscenace

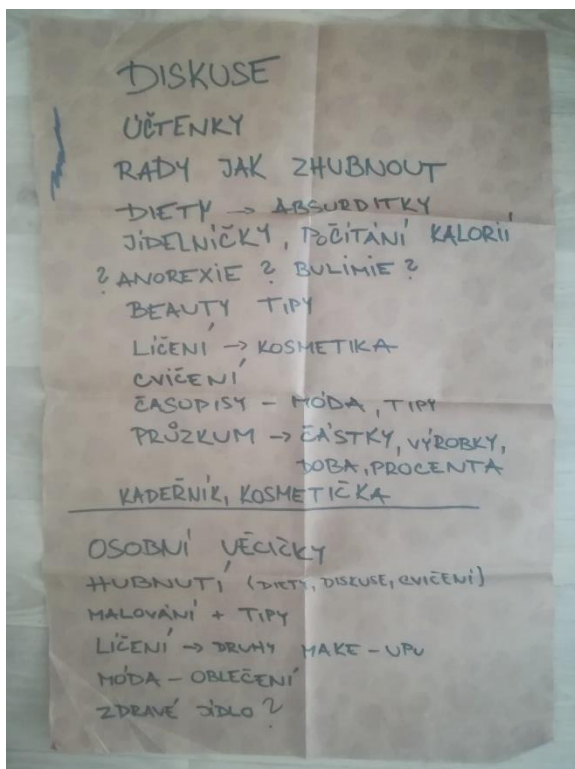

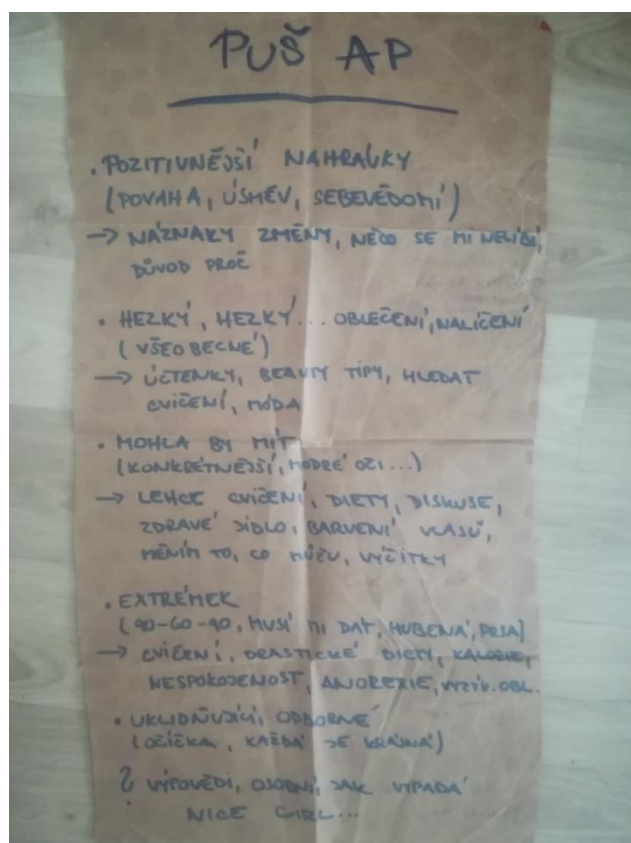
Příloha číslo 4 – reflexe diváků z festivalu Děti-výchova-divadlo

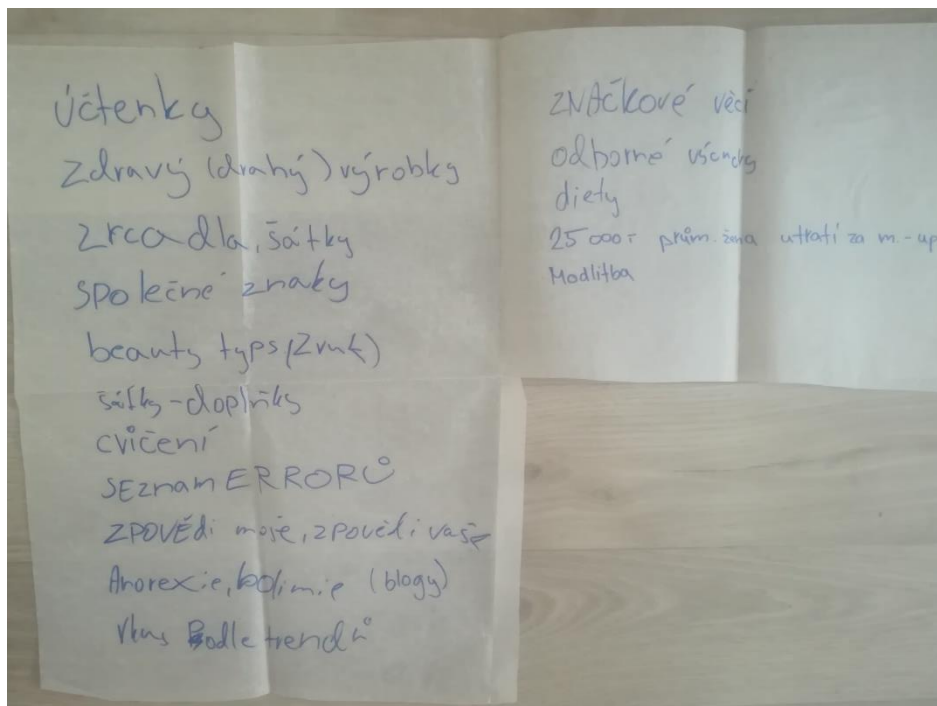
Příloha číslo 5 – poznámky k procesu

Materiál sesbíraný pro inscenaci.

Hledání rámce/oblouku inscenace skrze nahrávky.

Diskutovaná témata v rámci inscenačního procesu.